

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М. П. ДРАГОМАНОВА

КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА МЕТОДИК УКРАЇНСЬКОЇ Й ІНОЗЕМНОЇ МОВ

РОБОЧА ПРОГРАМА

вибіркової навчальної дисципліни

**ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ ГАЛУЗІ
"МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ"**

(назва навчальної дисципліни)

освітнього рівня	магістр (1 р.6 міс.) (бакалавр / магістр)
галузь знань	01 «Освіта» (шифр і назва галузі знань)
спеціальність	013 «Початкова освіта» (шифр і назва спеціальності)
інститут, факультет, відділення	Факультет педагогіки

Шифр за навчальним планом **ВВ.1.1.02**

Київ – 2021

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М. П. ДРАГОМАНОВА

КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА МЕТОДИК УКРАЇНСЬКОЇ Й ІНОЗЕМНОЇ МОВ

“ЗАТВЕРДЖЕНО”

Директор факультету
педагогіки і психології
проф. Олєфіренко Т.О.

“8” вересня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

вибіркової навчальної дисципліни

**ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ ГАЛУЗІ
"МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ"**

(назва навчальної дисципліни)

освітнього рівня		магістр (1 р.6 міс.) (бакалавр / магістр)
галузь знань	01	«Освіта» (шифр і назва галузі знань)
спеціальність	013	«Початкова освіта» (шифр і назва спеціальності)
інститут, факультет, відділення		Факультет педагогіки (назва інституту, факультету, відділення)

Шифр за навчальним планом **ВВ.1.1.02**

Дистанційне навчання – <https://moodle.npu.edu.ua/course/view.php?id=3316>

Київ – 2021

Робоча програма з «Теоретичних основ вивчення галузі «Мови і літератури» для студентів освітнього рівня «магістр» галузі знань 01 «Освіта», спеціальності 013 «Початкова освіта». – К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. – 41 с.

Робоча програма розроблена на підставі освітньої програми з дисципліни «Теоретичні основи вивчення галузі «Мови і літератури», затвердженої на засіданні Вченої ради факультету педагогіки НПУ імені М. П. Драгоманова 8 вересня 2021 року, протокол № 1.

РОЗРОБНИК:

доцент **Чабайовська Марія Іванівна**, кандидат педагогічних наук.

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки та методик української й іноземної мов «_27_»_серпня_2021 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри

(підпис)

професор, к. філол. н. *Семеренко Г. В.*

© НПУ імені М. П. Драгоманова
Факультет педагогіки

© Кафедра педагогіки та методик української й іноземної мов
© Чабайовська М. І.

1. Опис навчальної дисципліни

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни	Методи навчання і форми контролю	
Галузь знань (шифр, назва) <u>01 Освіта</u>	Кількість кредитів – <u>3ЄКТС</u>	Методи навчання: <u>дидактичні</u> : словесні – лекція, розповідь, пояснення, бесіда, навчальна дискусія; <u>наочні</u> – демонстрація, ілюстрація (символічно-графічна наочність як на паперових, так і на електронних носіях), спостереження; <u>практичні</u> – вправи, лабораторні та практичні роботи	
Спеціальність (код, назва) <u>013 Початкова освіта</u>	Загальна кількість годин - <u>90</u>		
Освітній рівень (бакалавр/магістр) <u>Магістр (1р. 6м.)</u>	Денна		Заочна
	Лекції:		
Статус дисципліни (Нормативна/вибіркова) <u>Нормативна</u>	10		8
	Практичні заняття:		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: <u>1 (2020-2021)</u>	6	4	
	Лабораторні заняття:		
Семестр <u>III</u>	-	-	
Тижневе навантаження (год.) - аудиторне: 2год./тижд: <u>16 год.</u> - самостійна робота: <u>74 год.</u>	Індивідуальна робота:		
	Самостійна робота:		
Мова навчання – <u>українська</u>	74	78	
<u>Передумови навчання – психологія, педагогіка, МНУМ і літер. читання, лінгвістика, літературознавство</u>	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		
	1 / 2,5 29% до 71%	1 / 6,5 13% до 87%	
		Форми поточного контролю: <u>модульні контрольні роботи</u>	
		Форма підсумкового контролю: <u>залік у III сем.</u>	

Дистанційне навчання – <https://moodle.npu.edu.ua/course/view.php?id=3316>

Примітка

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 21 % до 79 %; для заочної – 13% до 87%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Мета навчальної дисципліни «**Теоретичні основи вивчення галузі «Мови і літератури»**» – формування психологічної, педагогічної та методичної готовності студентів магістратури до професійно-педагогічної та науково-педагогічної діяльності, зокрема, озброєння магістрантів знаннями методики навчання української мови та літературного читання у вищій школі, оволодіння ними необхідними уміннями і навичками.

2.2. Основні завдання вивчення курсу «Теоретичні основи вивчення галузі «Мови і літератури»:

- узагальнити і поглибити знання магістрантів з курсів: "Методика навчання української мови в початковій школі" та "Методика літературного читання";
- засвоїти форми організації навчального процесу, методи та прийоми навчання української мови і літературного читання у вищій школі в умовах кредитно-модульної системи;
- озброїти майбутніх викладачів методами наукових досліджень для здійснення науково-пошукової та навчально-творчої діяльності;
- ознайомити їх з інноваційними технологіями навчання української мови та літературного читання у вищій школі;
- дати студентам відомості з історії методики навчання української мови і літературного читання у вищих педагогічних навчальних закладах України, а також інформацію про систему вищої мовної освіти за кордоном;
- готувати спеціалістів, які вчитимуться все життя;
- розвивати їх усне і писемне мовлення;
- виховувати почуття любові до української мови як мови державної, потребу її вивчати та спілкуватися нею;
- здійснювати національне виховання, формувати україномовну, патріотично настроєну, інтелігентну, творчу особистість майбутнього викладача.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми після засвоєння змісту даного курсу магістранти повинні оволодіти наступними компетентностями:

а) знати (знання) :

- специфіку методики навчання української мови і літературного читання у вищій школі як науки та галузі професійної діяльності;
- основні державні документи про освіту, зокрема державні та галузеві стандарти України (Державний стандарт вищої освіти, Галузеві стандарти вищої освіти, Державний стандарт початкової загальної освіти (освітня галузь "Мови та літератури") та ін.;
- особливості викладу змісту навчального матеріалу в програмах курсів "Методика навчання української мови в початковій школі" та "Методика літературного читання";
- основні поняття методики навчання української мови і літературного читання, принципи, методи, прийоми, дидактичні засоби навчання, шляхи реалізації міждисциплінарних і внутрішньодисциплінарних зв'язків та форми організації навчального процесу з української мови і літературного читання у вищих педагогічних навчальних закладах II-III рівнів акредитації;
- зміст підручників і посібників з методики навчання української мови і літературного читання різних авторів;
- методику проведення лекційних, семінарських, практичних і лабораторних занять з лінгводидактичних дисциплін у вищих педагогічних навчальних закладах II-III рівнів акредитації;
- вимоги до організації самостійної та індивідуальної роботи за кредитно-модульною технологією;
- загальні засади, форми і види науково-дослідної роботи студентів, методи наукового педагогічного дослідження в галузі методики навчання української мови і літературного читання у вищій школі;
- інноваційні технології навчання української мови і літературного читання у вищій школі;

- історію, сучасний стан і перспективи розвитку методики навчання української мови і літературного читання у вищих педагогічних навчальних закладах України;
- головні тенденції розвитку спецметодик навчання відповідних мов за рубежом;
- критерії та норми оцінювання знань студентів з методики навчання української мови і літературного читання у вищій школі.

б) вмiти (вмiння):

- планувати роботу з методики навчання української мови і літературного читання у відповідності до вимог навчальної, організаційно-методичної, науково-дослідної, соціально-виховної діяльності майбутнього викладача;
- проектувати елементи навчального процесу, зокрема, скласти навчальну програму з методики навчання української мови і літературного читання у вищій школі; створювати навчально-методичне забезпечення курсу у вигляді: анотованого змісту лекцій, технологічних карт семінарських, практичних та лабораторних занять, методичних рекомендацій до засвоєння змісту навчальної дисципліни, розроблення змісту самостійної роботи студентів з різним рівнем навчальних можливостей тощо;
- проводити на високому рівні лекції, практичні та семінарські заняття з методики навчання української мови і літературного читання, застосовувати сучасні освітні технології, ефективні методи, прийоми і засоби вивчення навчального матеріалу у відповідності до сучасних вимог набуття студентами професійної компетентності;
- на основі володіння персональним комп'ютером, користуючись сучасними технологіями опрацювання інформації, мультимедійними засобами та системою ІНТЕРНЕТ, вмiти здійснювати процедури моделювання різних видів роботи викладача методики навчання української мови і літературного читання вищої школи з метою впровадження ефективних технологій у власну професійну

діяльність та трансформацію здобутих умінь і навичок у навчально-виховний процес зі студентами;

- аналізувати зміст підручників та методичних посібників різних авторів з метою порівняння альтернативних підходів до розв'язання проблем навчання української мови і літературного читання;

- організовувати і стимулювати науково-дослідну роботу студентів, визначати і формувати навчально-дослідницькі завдання з сучасних педагогічних проблем з метою вироблення у них навичок самостійної роботи з методичною, науково-публіцистичною та дисертаційною літературою;

- вміти виконувати різні види наукової роботи (аналіз наукових джерел, моделювання концепції дослідницької роботи, написання наукових статей, рефератів, творчих робіт, курсових проектів, проведення експериментальної роботи та узагальнення даних у вигляді виступу на науковій конференції тощо) з метою підвищення власного наукового рівня та можливості кваліфіковано здійснювати наукове керівництво роботою студентів; проводити засідання проблемних груп та наукових гуртків з метою залучення здібної молоді до пошукової роботи;

- аналізувати головні тенденції розвитку методики навчання української мови і літературного читання в історичному аспекті з метою формування критичного ставлення до методичної спадщини минулого, використовуючи метод конкретно-історичного аналізу педагогічних та лінгвістичних явищ і фактів, організовувати ефективну мислительну діяльність студентів на заняттях та під час самостійної роботи;

- вивчати передовий педагогічний досвід, зокрема і досвід зарубіжних вищих педагогічних навчальних закладів, для впровадження у своїй науково-педагогічній діяльності;

- користуватися сучасними нормативними документами у сфері освіти з метою реалізації основних цілей і завдань підготовки фахівців;

- здійснювати контроль і корекцію навчальних досягнень студентів під час вивчення методики навчання української мови і літературного читання;

– розробляти пакет документів для комплексного оцінювання знань і вмінь студентів під час заліків, курсових та державних екзаменів з методики навчання української мови і літературного читання, виробляти критерії оцінювання рівня якості засвоєного змісту, керуючись принципами диференціації та індивідуалізації навчання.

Визначені основні вимоги до знань та вмінь майбутнього викладача забезпечують формування **компетентностей** – *ключових* (комунікативної, соціальної, загальнокультурної, уміння вчитися), *власне предметних* ("Українська мова": мовленнєвої, мовної, соціокультурної, діяльнісної; "Літературне читання": читацької, комунікативної, інформаційної, уміння вчитися) та *професійної* (проектувальний, інформаційний, організаторський, комунікативний та аналітичний компоненти).

Головною умовою навчання української мови та літературного читання молодших школярів є професійна компетентність педагога. **Професійна компетентність** – це єдність теоретичної та практичної готовності його до професійної діяльності, здатність ефективно діяти у стандартних та проблемних ситуаціях, що виникають у навчально-виховному процесі, зокрема на заняттях методики навчання української мови та літературного читання у вищій школі.

У програмі передбачено лекційні та практичні заняття, завдання для самостійної та індивідуальної роботи, вимоги до навчальних досягнень студентів, види модульного контролю (вивчення змістових модулів №1 і №2 завершується заліком), методичне забезпечення курсу, вміщено базову та допоміжну літературу для опрацювання, що сприятиме їх професійному самовдосконаленню.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Лінгводидактичні засади навчання курсу «Теоретичні основи вивчення галузі «Мови і літератури»

Основні поняття: Болонська декларація "Європейський простір у сфері вищої освіти", Педагогічна Конституція Європи, Державний стандарт вищої освіти, Галузеві стандарти вищої освіти, освітньо-професійна програма підготовки магістрів початкової освіти, зміст освіти, навчально-методичний комплекс, навчальний план, нормативна програма навчальної дисципліни, робоча програма навчальної дисципліни, підручники, посібники, лінгводидактика.

Тема 1.1. Теоретичні засади навчання у вищих педагогічних навчальних закладах II-IV рівнів акредитації методики навчання української мови і літературного читання в початковій школі

Модернізація вищої мовної освіти у контексті європейської інтеграції України, реалізації положень Болонської декларації, Педагогічної Конституції Європи та Державної національної програми «Освіта» («Україна XXI ст.»). Система стандартів вищої освіти: Державний стандарт вищої освіти, Галузеві стандарти вищої освіти. Ступеневий характер навчання у вищих педагогічних навчальних закладах II-IV рівнів акредитації.

Модель викладача методики навчання української мови і літературного читання у вищій школі. Основні напрями діяльності викладача ВНЗ, його права та обов'язки згідно із законом України "Про вищу освіту". **Вимоги до особистості майбутнього фахівця**, формування його професійної мовнокомунікативної компетентності.

"Теоретичні основи викладання методики української мови" як лінгводидактична навчальна дисципліна, її **мета і завдання**.

Поняття "лінгводидактика".

Наукові основи курсу. Методологічні, психолого-педагогічні, мовознавчі та літературознавчі засади його побудови (міждисциплінарні зв'язки із філософією, логікою, психологією, психолінгвістикою, педагогікою, мовознавством, літературознавством та ін.).

Зміст курсів "Методика навчання української мови в початковій школі" і "Методика літературного читання в початковій школі".

Кредитно-модульна система навчання української мови і літературного читання в початковій школі. Організація модульно-рейтингового навчання. Положення про модульно-рейтингову технологію. Відмінні особливості модульного навчання від традиційного.

Нормативні документи, що визначають зміст мовної освіти. Основні положення Державного стандарту початкової загальної освіти (освітня галузь "Мови та літератури").

Навчально-методичний комплекс лінгводидактичних дисциплін (навчальні плани, навчальні програми, підручники, посібники).

Навчальний план як нормативний документ ВНЗ. Місце курсів "Методика навчання української мови в початковій школі" і "Методика літературного читання в початковій школі" в системі дисциплін навчального плану.

Кредитно-модульні навчальні (нормативні та робочі) програми курсів "Методика навчання української мови в початковій школі" і "Методика літературного читання в початковій школі".

Підручники та посібники з методики навчання української мови і літературного читання у системі навчально-методичного комплексу. З історії творення лінгводидактичних підручників та посібників.

Система вищої мовної освіти за кордоном. Окремі аспекти навчання рідної мови в США, країнах: Європи (Англія, Франція, Німеччина, Польща та ін.), Сходу (Індія, Китай, Японія, В'єтнам та ін.), близького зарубіжжя (Грузія, Казахстан, Білорусія та ін.).

Тема 1.2. Організація навчання у вищих педагогічних навчальних закладах II-IV рівнів акредитації методики української мови та літературного читання в початковій школі.

Форми організації навчання курсів "Методика навчання української мови в початковій школі" і "Методика літературного читання в початковій школі".

Сутність поняття "форми організації навчання". Розвиток і становлення організаційних форм навчання: індивідуальна, групова, класно-урочна, бригадно-лабораторна, белл-ланкастерська (Англія), дальтон-план (США). Форми навчання у ВПНЗ II-IV рівнів акредитації курсів "Методика навчання української мови в початковій школі" і "Методика літературного читання в початковій школі" – лекції, семінарські, практичні і лабораторні заняття, факультативи, спецкурси: методика їх підготовки і проведення; самостійна і науково-дослідна робота, виробнича практика та ін.

Специфіка організації навчально-виховного процесу у ВПНЗ I рівня акредитації (педагогічних коледжах).

Самостійна та індивідуальна навчально-пізнавальна діяльність студентів за кредитно-модульною технологією.

Тлумачення поняття "самостійна робота студента". Види самостійної роботи в аудиторних і позааудиторних умовах: а) слухання і конспектування лекції; б) робота з книгою (види записів – план, цитата, висновки, тези, складання конспекту, анотації, написання рецензії, виписування професійних термінів, незрозумілих слів тощо); в) підготовка до семінарських, практичних і лабораторних занять; г) участь у колоквиумах; д) підготовка до контрольних заходів – заліків, іспитів тощо.

Науково-дослідна діяльність студентів магістратури.

Загальні засади науково-дослідної роботи студентів. Положення про НДРС. Форми і види науково-дослідної роботи в системі професійної підготовки майбутніх викладачів методики української мови і літературного читання у вищій школі та вчителів початкових класів.

Методи наукових досліджень.

Методика написання курсової, дипломної та магістерської робіт з методики української мови і літературного читання у початкових класах.

Наука. Стан сучасної лінгводидактичної доктрини в Україні. Наукові школи провідних учених у галузі лінгводидактики (Біляєв О. М., Вашуленко М. С., Савченко О. Я. та ін.).

Розвиток лінгвістичної методичної науки в НПУ університеті імені М. П. Драгоманова (інститут педагогіки і психології).

Організація педагогічної практики з методики навчання української мови і літературного читання у вищій школі.

Методичні рекомендації щодо проходження педагогічної практики. Зміст навчально-виховної та дослідної роботи. Форми контролю проходження педагогічної практики. Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів-практикантів.

Принципи навчання української мови і літературного читання: загальна характеристика. Загальнодидактичні і лінгводидактичні принципи навчання.

Методи і прийоми навчання української мови і літературного читання у вищій школі. Проблема класифікації методів навчання. Дидактичні вимоги до вибору методів навчання.

Дидактичні засоби навчання методики української мови і літературного читання: слово викладача; підручники, посібники, дидактичні матеріали; технічні засоби.

Використання нових інформаційних технологій: для пошуку інформації в мережі Інтернет; для організації діалогу в мережі (використання електронної пошти, участь в Інтернет-конференціях, Інтернет-семінарах); для створення тематичних web-сторінок і web-квестів.

Методика оцінювання навчальних досягнень студентів з курсів "Методика навчання української мови в початковій школі" та "Методика навчання літературного читання".

Мета, завдання, функції контролю навчальних досягнень студентів.

Види контролю: діагностичний (попередній), поточний, періодичний, повторний, модульний, тематичний, підсумковий. Модульно-рейтингова і кредитно-модульна технологія оцінювання навчальних досягнень студентів. Рейтингова шкала оцінки, адаптованої до системи ECTS. Організація проведення державних кваліфікаційних екзаменів.

Змістовий модуль № 2

Особливості навчання у вищих педагогічних навчальних закладах II-IV рівнів акредитації окремих курсів – "Методики навчання української мови в початковій школі" та "Методики літературного читання"

Основні поняття: Державний стандарт початкової загальної освіти (освітня галузь "Мови та літератури"), компетентність, компетенція, професійна компетенція, мовнокомунікативна компетенція викладача методики навчання української мови та літературного читання у вищих педагогічних навчальних закладах II-IV рівнів акредитації, компетентнісний підхід у навчанні української мови, компетентнісний підхід у навчанні літературного читання.

Тема 2.1. Формування готовності магістрів до викладання розділу "Методика навчання грамоти" навчальної дисципліни "Методика навчання української мови в початковій школі"

Становлення методики навчання грамоти: історичний аспект.

Компетентнісний підхід у навчанні грамоти першокласників.

Вивчення проблем викладання навчальних предметів "Навчання грамоти (читання)" та "Навчання грамоти (письмо)" у науково-педагогічній фаховій літературі.

З історії творення підручників з навчання грамоти. Аналіз "Букварів" та "Прописів" для 1 класу різних авторів.

Особливості методики проведення лекцій з методики навчання української мови в початковій школі (розділ "Методика навчання грамоти").

Практичні, семінарські та лабораторні заняття з методики навчання української мови в початковій школі (розділ "Методика навчання грамоти"): підготовка і методика проведення.

Тема 2.2. Формування методичної компетентності студентів до викладання розділів "Методика вивчення мовної теорії" та "Методика розвитку усного та писемного зв'язного мовлення" навчальної дисципліни "Методика навчання української мови в початковій школі"

Історико-критичний огляд основних напрямків розвитку методики навчання української мови в початковій школі.

Реалізація компетентісного підходу в навчанні української мови у світлі Державного стандарту початкової загальної освіти.

Вивчення проблем викладання навчальних предметів "Українська мова" в 2-4 класах у науково-педагогічній фаховій літературі. Аналіз підручників "Українська мова" та "Рідна мова" для учнів 2-4 класів різних авторів. Текстоцентризм у лінгводидактиці. Дискурс як найвища структурна одиниця комунікації.

Лекційне заняття з методики навчання української мови в початковій школі (розділи: "Методика вивчення мовної теорії" та "Методика розвитку усного та писемного зв'язного мовлення"), методика їх підготовки і проведення.

Підготовка і методика проведення практичних, семінарських та лабораторних занять з методики навчання української мови в початковій школі (розділи: "Методика вивчення мовної теорії" та "Методика розвитку усного та писемного зв'язного мовлення").

Тема 2.3. Підготовка магістрантів до викладання навчальної дисципліни "Методика літературного читання"

Відомості з історії становлення методики літературного читання.

Сучасні характеристики літературознавчої компетентності вчителя початкових класів. Компетентнісна спрямованість нових навчальних програм з літературного читання для початкової школи.

Вивчення проблем викладання навчального предмета "Літературне читання" в 2-4 класах у науково-педагогічній фаховій літературі. Аналіз підручників "Літературне читання" для учнів 2-4 класів різних авторів.

Методика проведення лекцій, практичних, семінарських та лабораторних занять з методики літературного читання в початковій школі.

4. Структура навчальної дисципліни

Навчання на базі повної загальної середньої освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Усього	Денна форма					Усього	Заочна форма				
		у тому числі						у тому числі				
		л	п	л	інд.	с. р.		л	п	л	інд.	с. р.
Змістовий модуль 1	36	4	2	-	-	30	34	2	2	-	-	30
Змістовий модуль 2	54	6	4	-	-	44	56	6	2	-	-	48
Усього годин	90	10	6	-	-	74	90	8	4	-	-	78
Підсумковий контроль	ЗАЛК (1 година)											

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	л	інд	с.р.		л	п	л	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
МОДУЛЬ I												
Змістовий модуль 1												
Лінгводидактичні засади навчання курсу «Теоретичні основи вивчення галузі «Мови і літератури»												
Тема 1.1 Теоретичні засади навчання у вищих педагогічних навчальних закладах II-IV рівнів акредитації методики навчання української мови і літературного читання в початковій школі	16	2	2			10	17	1	1			15
Тема 1.2 Організація навчання у вищих педагогічних навчальних закладах II-IV рівнів акредитації методики української мови і літературного читання в початковій школі	18	2				20	17	1	1			15
Разом за змістовим	36	4	2			30	34	2	2			30

модулем 1										
Змістовий модуль 2										
Особливості навчання у вищих педагогічних навчальних закладах II-IV рівнів акредитації окремих курсів – "Методики навчання української мови в початковій школі" та "Методики літературного читання"										
Тема 2.1 Формування готовності магістрів до викладання розділу "Методика навчання грамоти" навчальної дисципліни "Методика навчання української мови в початковій школі"	14	2	2			10	13	2	11	110
Тема 2.2 Формування методичної компетентності студентів до викладання розділів "Методика вивчення мовної теорії" та "Методика розвитку усного та писемного зв'язного мовлення" навчальної дисципліни "Методика навчання української мови в початковій школі"	12	2				10	13	2	1	10

Тема 2.3 Підготовка магістрантів до викладання навчальної дисципліни "Методика літературного читання"	14	2				10	12	2				10
Модульна робота № 1	2											
Залік						14 (під- гот.)	18 (під-гот.)					18
Разом за змістовим модулем 2	54	6	4			44	56	6	22			448
Усього годин	90	10	6			74	90	8	4			78

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Змістовий модуль № 1	2
1	"Теоретичні основи вивчення галузі «Мови і літератури» як навчальний курс.	
2	Навчально-методичний комплекс лінгводидактичних дисциплін (навчальні плани, навчальні програми, підручники, посібники).	
3	Форми навчання у ВПНЗ II-IV рівнів акредитації курсів "Методика навчання української мови в початковій школі" і "Методика літературного читання в початковій школі" – лекції, семінарські, практичні і лабораторні заняття. Моделювання фрагментів таких занять.	
4	Самостійна та індивідуальна навчально-пізнавальна діяльність студентів за кредитно-модульною технологією. Система організації науково-дослідної роботи магістрів.	
5	Принципи, методи, прийоми і дидактичні засоби навчання української мови і літературного читання.	

	Методика оцінювання навчальних досягнень студентів з курсів "Методика навчання української мови в початковій школі" та "Методика навчання літературного читання".	
	Модульна контрольна робота № 1	2
	Змістовий модуль № 2	2
6	Формування готовності магістрантів до викладання розділу "Методика навчання грамоти".	
7	Формування методичної компетентності студентів до викладання розділів "Методика вивчення мовної теорії" та "Методика розвитку усного та писемного зв'язного мовлення".	
8	Підготовка магістрантів до викладання навчальної дисципліни "Методика літературного читання".	
	Модульна контрольна робота № 2	

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Змістовий модуль № 1	20
1	<p>Тема 1.1. Теоретичні засади навчання у вищих педагогічних навчальних закладах II-IV рівнів акредитації методики навчання української мови і літературного читання в початковій школі</p> <p>1. Наукові основи курсу. Методологічні, психолого-педагогічні, мовознавчі та літературознавчі засади його побудови (міждисциплінарні зв'язки із філософією, логікою, психологією, психолінгвістикою, педагогікою, мовознавством, літературознавством та ін.).</p> <p>2. Кредитно-модульна технологія навчання української мови і літературного читання в початковій школі. Організація модульно-рейтингового навчання. Положення про модульно-рейтингову технологію. Відмінні особливості модульного навчання від традиційного.</p> <p>3. Система вищої мовної освіти за кордоном. Окремі аспекти навчання рідної мови в США, країнах: Європи (Англія, Франція, Німеччина, Польща та ін.), Сходу (Індія, Китай, Японія, В'єтнам та ін.), близького зарубіжжя (Грузія, Казахстан, Білорусія та ін.).</p> <p>4. З історії творення лінгводидактичних підручників та посібників.</p>	<p>10</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>4</p> <p>3</p>
2	<p>Тема 1.2. Організація навчання у вищих педагогічних навчальних закладах II-IV рівнів акредитації методики української мови та літературного читання в початковій школі.</p> <p>1. Розвиток і становлення організаційних форм навчання: індивідуальна, групова, класно-урочна, бригадно-лабораторна, белл-ланкастерська (Англія), дальтон-план (США).</p> <p>2. Організація педагогічної практики з методики навчання української мови і літературного читання у вищій школі.</p> <p>3. Принципи навчання української мови і літературного читання: загальна характеристика. Загальнодидактичні і</p>	<p>20</p> <p>4</p> <p>6</p> <p>6</p>

	<p>лінгводидактичні принципи навчання.</p> <p>4. Дидактичні засоби навчання методики української мови і літературного читання. Використання нових інформаційних технологій: для пошуку інформації в мережі Інтернет; для організації діалогу в мережі (використання електронної пошти, участь в Інтернет-конференціях, Інтернет-семінарах); для створення тематичних web-сторінок і web-квестів.</p> <p>5. Методика оцінювання навчальних досягнень студентів з курсів "Методика навчання української мови в початковій школі" та "Методика навчання літературного читання".</p> <p>Мета, завдання, функції контролю навчальних досягнень студентів.</p>	4
	Змістовий модуль № 2	44
3	<p>Тема 2.1. Формування готовності магістрів до викладання розділу "Методика навчання грамоти" навчальної дисципліни "Методика навчання української мови в початковій школі"</p> <p>1. Становлення методики навчання грамоти: історичний аспект.</p> <p>2. З історії творення підручників з навчання грамоти. Аналіз "Букварів" та "Прописів" для 1 класу різних авторів.</p> <p>3. Опрацювання дисертаційних досліджень таких учених: Вашуленка М. С., Каніщенко А. П., Прищепи О. Ю., Трунової В. А. (групова робота).</p>	10
	1. Становлення методики навчання грамоти: історичний аспект.	2
	2. З історії творення підручників з навчання грамоти. Аналіз "Букварів" та "Прописів" для 1 класу різних авторів.	4
	3. Опрацювання дисертаційних досліджень таких учених: Вашуленка М. С., Каніщенко А. П., Прищепи О. Ю., Трунової В. А. (групова робота).	6
4	<p>Тема 2.2. Формування методичної компетентності студентів до викладання розділів "Методика вивчення мовної теорії" та "Методика розвитку усного та писемного зв'язного мовлення" навчальної дисципліни "Методика навчання української мови в початковій школі"</p> <p>1. Історико-критичний огляд основних напрямків розвитку методики навчання української мови в початковій школі.</p> <p>2. Опрацювання дисертаційних досліджень таких учених: Біляєва О. М., Вашуленка М. С., Горошкіної О. М., Каніщенко А. П., Карамана С. О., Чабайовської М. І. (групова робота).</p>	10
	1. Історико-критичний огляд основних напрямків розвитку методики навчання української мови в початковій школі.	4
	2. Опрацювання дисертаційних досліджень таких учених: Біляєва О. М., Вашуленка М. С., Горошкіної О. М., Каніщенко А. П., Карамана С. О., Чабайовської М. І. (групова робота).	6
5	<p>Тема 2.3. Підготовка магістрантів до викладання навчальної дисципліни "Методика літературного читання"</p>	10

	1. Відомості з історії становлення методики літературного читання.	4
	2. Опрацювання дисертаційних досліджень таких учених: Савченко О. Я., Науменко В. О. (групова робота).	6
6	Підготовка до заліку	14
	Разом	74

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота студентів здійснюється у таких формах:

- опрацювання державних документів, що регламентують освітній процес у вищій і загальноосвітній школах, зокрема методичних листів МОН України з проблем з методики навчання української мови і літературного читання та методики навчання каліграфічного письма букв українського алфавіту і цифр, наприклад: про стандартизацію сучасного українського письма – методичний лист МОН України “Основні технічні характеристики форм рукописних букв для використання в загальноосвітніх навчальних закладах України” // Початкова школа. – 2004. – № 1. – С. 12-15;
- підготовка до семінарських, практичних і лабораторних занять;
- робота з книгою (види записів – план, цитата, висновки, тези, складання конспекту, анотації, написання рецензії, виписування професійних термінів, незрозумілих слів тощо);
- аналіз наукових джерел, моделювання концепції дослідницької роботи, написання наукових статей, рефератів, творчих робіт, курсових і магістерських проектів, проведення експериментальної роботи та узагальнення даних у вигляді виступу на науковій конференції;
- підготовка до модульних контрольних робіт та заліку;
- виконання індивідуальних практичних завдань:
 1. Складання плану і конспекту (фрагмента) лекцій, семінарських, практичних і лабораторних занять з методики навчання української мови та літературного читання для студентів 2-3 курсів (тема за вибором магістранта). Обов'язковою вимогою є підготовка слайдів для презентації.

2. Підготовка реферативних повідомлень на задану тематику (за вибором студента).

3. Укладання списку літератури, рекомендованого для самостійної роботи однієї з тем курсів; робочої програми до цього курсу; тематики курсових та магістерських робіт.

4. Написання методичних рекомендацій, наприклад, щодо вивчення основних розділів курсу української мови (фонетики, лексики, граматики, правопису, орфоєпії), до літературного аналізу художніх творів в 2-4 класах із складанням структурної схеми образів, щодо роботи студентського наукового гуртка та ін.

5. Розробка завдань комплексної контрольної роботи, питань до заліків та екзаменів з навчальної дисципліни.

6. Рецензування навчальних програм, підручників і навчально-методичних посібників з методики навчання української мови та літературного читання в початковій школі.

7. Обговорення публікацій педагогічних журналів і газет („Початкова школа”, „Початкова освіта” та ін.) з проблем методики навчання української мови та літературного читання в початковій школі.

8. Вивчення передового педагогічного досвіду викладачів лінгводидактичних дисциплін з даної проблеми.

9. Аналіз відвіданих занять з вивчення лінгводидактичних дисциплін тощо.

10. Методи навчання

Для формування професійної компетентності студентів у процесі вивчення дисциплін "Методика навчання української мови в початковій школі" та "Методика літературного читання" ефективними є такі методи навчання: **дидактичні** (*словесні* – лекція, розповідь, пояснення, бесіда, навчальна дискусія, інструктаж; *наочні* – символічно-графічна наочність як на паперових, так і на електронних носіях – ілюстрація, демонстрація, спостереження над мовними явищами; *практичні* – вправи, лабораторні та практичні роботи; за характером

пізнавальної самостійності: репродуктивні, евристичні (частково-пошукові), пояснювально-ілюстративні, проблемні, дослідницькі) та **лінгводидактичні** (на уроках навчання грамоти – звуковий аналітико-синтетичний; на уроках літературного читання – метод читання, перечитування і бесіди за змістом тексту, або пояснювального читання; методи розвитку мовлення: імітативні (методи наслідування), комунікативні, метод конструювання).

У навчальному процесі також використовуються інноваційні технології: інтерактивне навчання (форма застосування – робота в групах; "Мікрофон"; "Мозковий штурм"; "Акваріум"); гронування; асоціативний куш; метод проєктів; інтегроване і блочне навчання (метод аналогії), гра як метод навчання і розвитку, розвивальне та диференційоване навчання тощо.

Методи і прийоми викладання слід спрямовувати на забезпечення проблемно-пошукового та дослідницького типу навчання, на досягнення його результативності.

11. Методи контролю

Оцінювання навчальних досягнень майбутніх викладачів здійснюється за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип обов'язковості модульного контролю, нагромаджувальної системи оцінювання рівня навчальних досягнень; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Для ефективного оцінювання навчальних досягнень магістрантів використовуються такі методи:

- **Усний контроль:** передбачає підготовку *запитань*: за рівнем пізнавальної активності – репродуктивних, реконструктивних, творчих; за актуальністю – основних, додаткових, допоміжних.

- **Письмовий контроль:** *завдання* для контрольних робіт мають бути багатоваріантні чи індивідуальні з метою забезпечення самостійності у їх виконанні, зрозумілі та посильні, відповідати рівню знань студентів, але з вимогою докладання певних зусиль; письмові роботи можуть бути й домашніми.

- **Тестовий контроль:** застосовують *тести* закритої (передбачають вибір відповіді з певної кількості варіантів) та відкритої (із вільно конструйованими відповідями) форм.

- **Методи самоконтролю та самооцінки:** передбачають об'єктивне самостійне оцінювання досягнутих результатів, самоаналіз.

Види семестрового контролю: 1) **поточний** – передбачає перевірку якості засвоєння знань у процесі вивчення окремих тем (контроль під час семінарських, практичних занять тощо); 2) **тематичний** (модульні контрольні роботи, тести); 3) **періодичний** (захист реферату, конспекту лекції, контроль самостійної та індивідуальної роботи тощо); 4) **підсумковий** (залік).

Семестровий контроль проходить у таких **формах:**

- **індивідуальне та фронтальне опитування, колоквиуми (співбесіда)** тощо (*усна перевірка*);

- **контрольна робота, написання диктанту, переказу, твору** тощо (*письмова перевірка*);

- **тестування: вирішення тестових завдань** (*тестова перевірка*);

- **консультації**, наприклад: підготовка виступу на науковій конференції;

- **практична перевірка:** створення ділових ситуацій за складеними конспектами лекцій з методики української мови та літературного читання у вищій школі; презентація опрацьованих додаткових джерел інформації, аналіз головних тенденцій розвитку методики навчання української мови і літературного читання в історичному аспекті з метою формування критичного ставлення до методичної спадщини минулого; обговорення нормативних документів у сфері освіти та публікацій педагогічних журналів і газет з проблем методики навчання української мови і літературного читання у вищій школі та 1-4 класах; презентація передового педагогічного досвіду, зокрема і досвіду зарубіжних вищих педагогічних навчальних закладів з питань викладання; захист реферату, наукової статті; рецензування навчальних програм, підручників, навчально-методичних посібників, тощо.

Підсумковими формами контролю навчальних досягнень магістрантів є залік, магістерська робота, державний іспит.

Заліки виставляються на останньому занятті за результатами виконання практичних завдань. До заліку допускаються магістранти, що прослухали лекційний курс, виконали практичні завдання, запропоновані види самостійної роботи, а також індивідуальні завдання, написали модульні контрольні роботи.

11. 1. Завдання до модульної контрольної роботи № 1

Тема. Лінгводидактичні засади навчання курсу "Теоретичні основи вивчення галузі "Мови і літератури".

1. *Розробити план і конспект (фрагмент) лекції з методики навчання української мови у вищій школі (тема – на вибір студента).*

2. *Скласти план проведення практичного чи лабораторного заняття з методики навчання української мови у вищій школі (тема заняття – на вибір студента).*

Аудиторне виконання (домашня робота): завдання вказані вище.

11. 2. Завдання до модульної контрольної роботи № 2

Тема. Особливості навчання у вищих педагогічних навчальних закладах II-IV рівнів акредитації окремих курсів – "Методики навчання української мови в початковій школі" та "Методики літературного читання"

1. *Розробити план і конспект (фрагмент) лекції з методики літературного читання у вищій школі (тема – на вибір студента).*

2. *Скласти план проведення практичного чи лабораторного заняття з методики літературного читання у вищій школі (тема заняття – на вибір студента).*

Аудиторне виконання (домашня робота): завдання вказані вище.

11. 3. Питання для заліку

1. Модернізація вищої мовної освіти у контексті європейської інтеграції України, реалізації положень Болонської декларації, Педагогічної Конституції Європи та Державної національної програми «Освіта» («Україна XXI ст.»). 2
2. Система стандартів вищої освіти: Державний стандарт вищої освіти, Галузеві стандарти вищої освіти. Ступеневий характер навчання у вищих педагогічних навчальних закладах II-IV рівнів акредитації.
3. Модель викладача методики навчання української мови і літературного читання у вищій школі.
4. "Теоретичні основи вивчення галузі "Мови і літератури" як лінгводидактична навчальна дисципліна, її мета і завдання.
5. Наукові основи курсу: методологічні, психолого-педагогічні, мовознавчі та літературознавчі засади його побудови.
6. Кредитно-модульна система навчання української мови і літературного читання в початковій школі. Відмінні особливості модульного навчання від традиційного.
7. Нормативні документи, що визначають зміст мовної освіти. Основні положення Державного стандарту початкової загальної освіти (освітня галузь "Мови та літератури").
8. Навчально-методичний комплекс лінгводидактичних дисциплін. Місце курсів "Методика навчання української мови в початковій школі", "Методика навчання письма" і "Методика літературного читання в початковій школі" в системі дисциплін навчального плану.
9. Кредитно-модульні навчальні програми курсів "Методика навчання української мови в початковій школі", "Методика навчання письма" і "Методика літературного читання в початковій школі".
10. Підручники та посібники з методики навчання української мови і літературного читання у системі навчально-методичного комплексу. З історії творення лінгводидактичних підручників та посібників.
11. Система вищої мовної освіти за кордоном.

12. Форми організації навчання курсів "Методика навчання української мови в початковій школі", "Методика навчання письма" і "Методика літературного читання в початковій школі".

13. Специфіка організації навчально-виховного процесу у ВПНЗ II рівня акредитації (педагогічних коледжах).

14. Самостійна та індивідуальна навчально-пізнавальна діяльність студентів за кредитно-модульною технологією.

15. Науково-дослідна діяльність студентів магістратури.

Загальні засади науково-дослідної роботи студентів. Положення про НДРС. Форми і види науково-дослідної роботи в системі професійної підготовки майбутніх викладачів методики української мови і літературного читання у вищій школі та вчителів початкових класів. Методи наукових досліджень.

16. Методика написання курсової, дипломної та магістерської робіт з методики української мови і літературного читання у початкових класах.

17. Наука. Стан сучасної лінгводидактичної доктрини в Україні. Наукові школи провідних учених у галузі лінгводидактики (Біляєв О. М., Вашуленко М. С., Савченко О. Я. та ін.).

18. Розвиток лінгвістичної методичної науки в НПУ університеті імені М. П. Драгоманова (інститут педагогіки і психології).

19. Організація педагогічної практики з методики навчання української мови і літературного читання у вищій школі.

20. Принципи навчання української мови і літературного читання: загальна характеристика. Загальнодидактичні і лінгводидактичні принципи навчання.

21. Методи і прийоми навчання української мови і літературного читання у вищій школі. Проблема класифікації методів навчання. Дидактичні вимоги до вибору методів навчання.

22. Дидактичні засоби навчання методики української мови і літературного читання: слово викладача; підручники, посібники, дидактичні матеріали; технічні засоби.

23. Використання нових інформаційних технологій: для пошуку інформації в мережі Інтернет; для організації діалогу в мережі (використання електронної пошти, участь в Інтернет-конференціях, Інтернет-семінарах); для створення тематичних web-сторінок і web-квестів.

24. Методика оцінювання навчальних досягнень студентів з курсів "Методика навчання української мови в початковій школі", "Методика навчання письма" та "Методика навчання літературного читання". Модульно-рейтингова і кредитно-модульна технологія оцінювання навчальних досягнень студентів. Організація проведення державних кваліфікаційних екзаменів.

25. Формування готовності магістрів до викладання розділу "Методика навчання грамоти: читання" навчальної дисципліни "Методика навчання української мови в початковій школі". Компетентнісний підхід у навчанні грамоти першокласників.

26. Особливості методики проведення лекцій з методики навчання української мови в початковій школі (розділ "Методика навчання грамоти: читання").

27. Практичні, семінарські та лабораторні заняття з методики навчання української мови в початковій школі (розділ "Методика навчання грамоти: читання") підготовка і методика проведення.

28. Особливості методики проведення лекцій з методики навчання української мови в початковій школі (розділ "Методика навчання грамоти: письмо").

29. Практичні, семінарські та лабораторні заняття з методики навчання української мови в початковій школі (розділ "Методика навчання грамоти: письмо") підготовка і методика проведення.

30. Формування методичної компетентності студентів до викладання розділів "Методика вивчення мовної теорії" та "Методика розвитку усного та писемного зв'язного мовлення" навчальної дисципліни "Методика навчання української мови в початковій школі". Реалізація компетентісного підходу в

навчанні української мови у світлі Державного стандарту початкової загальної освіти.

31. Вивчення проблем викладання навчальних предметів "Українська мова" в 2-4 класах у науково-педагогічній фаховій літературі. Аналіз підручників "Українська мова" та "Рідна мова" для учнів 2-4 класів різних авторів. Текстоцентризм у лінгводидактиці. Дискурс як найвища структурна одиниця комунікації.

32. Лекційне заняття з методики навчання української мови в початковій школі (розділи: "Методика вивчення мовної теорії" та "Методика розвитку усного та писемного зв'язного мовлення"), методика їх підготовки і проведення.

33. Підготовка і методика проведення практичних, семінарських та лабораторних занять з методики навчання української мови в початковій школі (розділи: "Методика вивчення мовної теорії" та "Методика розвитку усного та писемного зв'язного мовлення").

34. Підготовка магістрантів до викладання навчальної дисципліни "Методика літературного читання". Сучасні характеристики літературознавчої компетентності вчителя початкових класів.

35. Вивчення проблем викладання навчального предмета "Літературне читання" в 2-4 класах у науково-педагогічній фаховій літературі. Аналіз підручників "Літературне читання" для учнів 2-4 класів різних авторів.

36. Методика проведення лекцій, практичних, семінарських та лабораторних занять з методики літературного читання в початковій школі.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

(розрахунок рейтингових балів

за видами поточного та модульного контролю)

Система рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переводу до національної (чотирибальної) та європейської (ECTS) шкали представлені в таблицях нижче. Для обліку і реєстрації показників навчальних досягнень використовується рейтингова відомість успішності студентів.

Приклад для заліку

Модуль I							Модуль II		Загальна сума
Аудиторна та самостійна робота							Підсумковий контроль (тести)	ІНДЗ	
Змістовий модуль I			Змістовий модуль II						
Т. 1.1 Теоретичні засади навчання у вищих педагогічних навчальних закладах II-IV рівнів акредитації методики української мови і літературного читання в початковій школі	Т. 1.2 Організація навчання у вищих педагогічних навчальних закладах II-IV рівнів акредитації методики української мови і літературного читання в початковій школі	Модульна контрольна робота № 1	Т. 2.1 Формування готовності магістрантів до викладання розділу "Методика навчання грамоти" навчальної дисципліни "Методика навчання української мови в початковій школі"	Т. 2.2 Формування методичної компетентності студентів до викладання розділів "Методика вивчення мовної теорії" та "Методика розвитку усного та писемного зв'язного мовлення" навчальної дисципліни "Методика навчання української мови в початковій школі"	Т. 2.3 Підготовка магістрантів до викладання навчальної дисципліни "Методика літературного читання"	Модульна контрольна робота № 2			
5	5		30	5	5		5	30	10

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів

Критерії оцінювання навчальних досягнень магістрантів

Рівні засвоєння	Критерії оцінювання навчальних досягнень	Бали
Високий	<p>Магістрант глибоко володіє теоретичним матеріалом, знайомий з найновішими публікаціями на задану тему, критично оцінює погляди різних науковців на одні й ті ж питання, знає, зокрема, методику проведення лекційних, семінарських, практичних і лабораторних занять з лінгводидактичних дисциплін у вищих педагогічних навчальних закладах II-III рівнів акредитації, історію, сучасний стан і перспективи розвитку методики навчання української мови і літературного читання у вищих педагогічних навчальних закладах, норми оцінювання навчальних досягнень, інноваційні технології навчання;</p> <p>вміє використовувати набуті знання для виконання практичних завдань, передбачених навчальною програмою, виявляючи при цьому творчий підхід.</p>	90-100
Достатній	<p>Магістрант знає теоретичний матеріал, зокрема методику проведення лекційних, семінарських, практичних і лабораторних занять з лінгводидактичних дисциплін у вищих педагогічних навчальних закладах II-IV рівнів акредитації, історію, сучасний стан і перспективи розвитку методики навчання української мови і літературного читання у вищих педагогічних навчальних закладах, норми оцінювання навчальних досягнень, інноваційні технології навчання;</p> <p>вміє використовувати набуті знання для виконання практичних завдань, передбачених навчальною програмою, проте у відповідях чи контрольних роботах допускає незначні помилки.</p>	80 - 89 70 - 79
Задовільний	<p>Магістрант вивчив теоретичний матеріал курсу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і здійснення професійної діяльності у майбутньому;</p> <p>виконує практичні завдання, передбачені навчальною програмою, проте у відповідях чи контрольних роботах допускає суттєві помилки.</p>	65-69 60-64
Незадовільний	<p>Магістрант погано знає теоретичний матеріал курсу, поверхово засвоїв методику навчання української мови і літературного читання у вищих педагогічних навчальних закладах II-IV рівнів акредитації;</p> <p>практичні завдання, передбачені навчальною програмою, виконує фрагментарно.</p>	35-59

Незадовільний (без права перескладання)	Студент не засвоїв теоретичний матеріал курсу, зовсім не знає методики навчання української мови і літературного читання у вищих педагогічних навчальних закладах II-IV рівнів акредитації; загалом завдання не виконувалися.	1-34
---	--	------

**Порядок переведення рейтингових показників успішності
в європейські оцінки ECTS**

Національна шкала	“5” відмінно		“4” добре		“3” задовільно		“2” незадовільно	
Шкала університ.	90-100	80-89	70-79	65-69	60-64	35-59	0-34	
Шкала ECTS	A	B	C	D	E	FX	X	
						З можл. повторного складання	З обов’язк. повторним курсом	

12. Методичне забезпечення

- ❖ Нормативні документи;
- ❖ підручники;
- ❖ навчально-методичні посібники;
- ❖ опорні конспекти лекцій;
- ❖ методичні рекомендації;
- ❖ дидактичні матеріали;
- ❖ завдання для контролю навчальних досягнень студентів;
- ❖ мультимедійні засоби: презентації, відеозаписи занять тощо.

13.1. Навчально-методична карта дисципліни "Теоретичні основи вивчення галузі "Мови і літератури"

Всього – 90 год.: лекції – 10 год., семінарські заняття – 16 год., сам. робота – 64 год., залік: I семестр (термін навч. – 1 рік 6 місяців)

Модулі	МОДУЛЬ № 1										
Змістові модулі	Змістовий модуль №1				Змістовий модуль №2						
Теми лекцій	Теоретичні засади навчання у ВПНЗ II-IV рівнів акредитації методики української мови і літературного читання в початковій школі		Організація навчання у ВПНЗ II-IV рівнів акредитації методики української мови і літературного читання в початковій школі			Формування готовності магістрантів до викладання розділу "Методика навчання грамоти" навчальної дисципліни "Методика навчання української мови в початковій школі"		Формування методичної компетентності студентів до викладання розділів "Методика вивчення мовної теорії" та "Методика розвитку усного та писемного зв'язного мовлення" навчальної дисципліни "Методика навчання української мови в початковій школі"		Підготовка магістрантів до викладання навчальної дисципліни "Методика літературного читання"	
Практичні заняття	"Теоретичні основи вивчення галузі "Мови і літератури" як навчальний курс	Навчально-методичний комплекс лінгводидактичних дисциплін (навчальні плани, навчальні програми, підручники, посібники)	Форми навчання у ВПНЗ II-IV рівнів акредитації курсів "Методика навчання української мови в початковій школі" і "Методика літературного читання в початковій школі"	Самостійна та індивідуальна навчально-пізнавальна діяльність студентів за кредитно-модульною технологією. Система організації науково-дослідної роботи магістрів.	Принципи, методи, прийоми і дидактичні засоби навчання укр. мови та літературного читання. Методика оцінювання навчальних досягнень студентів.	Модульна контрольна робота № 1	Формування готовності магістрантів до викладання розділу "Методика навчання грамоти"	Формування методичної компетентності студентів до викладання розділів "Методика вивчення мовної теорії" та "Методика розвитку усного та писемного зв'язного мовлення".	Формування методичної компетентності студентів до викладання розділів "Методика вивчення мовної теорії" та "Методика розвитку усного та писемного зв'язного мовлення".	Модульна контрольна робота № 2	
Самостійна робота та індивідуальні завдання	Опрацювання теоретичного матеріалу. Виконання практичних вправ, складання конспектів (фрагментів) лекційних, семінарських та практичних занять. Написання рефератів, рецензування програм, підручників, посібників. Вивчення передового педагогічного досвіду з проблем методики навчання української мови і літературного читання в початковій школі тощо.					Опрацювання теоретичного матеріалу. Виконання практичних вправ, складання конспектів (фрагментів) лекційних, семінарських та практичних занять. Написання рефератів, рецензування програм, підручників, посібників. Вивчення передового педагогічного досвіду з проблем методики навчання української мови і літературного читання в початковій школі тощо.					
Види контролю	Перевірка практичних вправ і конспектів (фрагментів) лекційних, семінарських та практичних занять. Тестові завдання. Усне опитування. Модульна контрольна робота тощо.					Перевірка практичних вправ і конспектів (фрагментів) лекційних, семінарських та практичних занять. Усне опитування. Модульна контрольна робота тощо.					
	ЗАЛІК										

**Плани лекційних та практичних занять з курсу
"Теоретичні основи вивчення галузі "Мови і літератури"**

**Лекційні заняття
(5 лекцій – 10 годин)**

Змістовий модуль 1

Лінгводидактичні засади навчання курсу "Теоретичні основи вивчення галузі "Мови і літератури"

Основні поняття: Болонська декларація "Європейський простір у сфері вищої освіти", Педагогічна Конституція Європи, Державний стандарт вищої освіти, Галузеві стандарти вищої освіти, освітньо-професійна програма підготовки магістрів початкової освіти, зміст освіти, навчально-методичний комплекс, навчальний план, нормативна програма навчальної дисципліни, робоча програма навчальної дисципліни, підручники, посібники, лінгводидактика.

Лекція № 1

Тема. Теоретичні засади навчання у вищих педагогічних навчальних закладах II-IV рівнів акредитації методики української мови і літературного читання в початковій школі.

План

1. Модернізація вищої мовної освіти у контексті європейської інтеграції України. Ступеневий характер навчання у вищих педагогічних навчальних закладах II-IV рівнів акредитації.

2. Модель викладача методики навчання української мови і літературного читання у вищій школі. Вимоги до особистості майбутнього фахівця, формування його професійної мовнокомунікативної компетентності.

3. "Теоретичні основи викладання методики української мови" як лінгводидактична навчальна дисципліна, її мета і завдання. Поняття «лінгводидактика».

4. **Наукові основи** курсу: методологічні, психолого-педагогічні, мовознавчі та літературознавчі засади його побудови – *самотійна робота*.

5. **Зміст курсів «Методика навчання української мови в початковій школі» і «Методика літературного читання в початковій школі».**

А) *Кредитно-модульна система навчання української мови і літературного читання в початковій школі.*

Б) *Нормативні документи, що визначають зміст мовної освіти. Основні положення Державного стандарту початкової загальної освіти (освітня галузь «Мови та літератури»).*

В) *Навчально-методичний комплекс лінгводидактичних дисциплін (навчальні плани, навчальні програми, підручники, посібники).*

6. Система вищої мовної освіти за кордоном – *самотійна робота*.

Лекція № 2

Тема. Організація навчання у вищих педагогічних навчальних закладах II-IV рівнів акредитації методики української мови та літературного читання.

План

I. Форми організації навчання курсів "Методика навчання української мови в початковій школі" і "Методика літературного читання в початковій школі".

А) Сутність поняття "форми організації навчання". Розвиток і становлення організаційних форм навчання: індивідуальна, групова, класно-урочна, бригадно-лабораторна, белл-ланкастерська (Англія), дальтон-план (США) – *самотійна робота*.

Форми навчання у ВПНЗ II-IV рівнів акредитації курсів "Методика навчання української мови в початковій школі" і "Методика літературного читання в початковій школі" – лекції, семінарські, практичні і лабораторні

заняття, факультативи, спецкурси: методика їх підготовки і проведення; самостійна і науково-дослідна робота, виробнича практика та ін.

Б) *Самостійна та індивідуальна навчально-пізнавальна діяльність студентів за кредитно-модульною технологією.*

В) *Науково-дослідна діяльність студентів магістратури.*

• *Наука.* Стан сучасної лінгводидактичної доктрини в Україні. Наукові школи провідних учених у галузі лінгводидактики (Біляєв О. М., Вашуленко М. С., Савченко О. Я. та ін.).

Розвиток лінгвістичної методичної науки в НПУ університеті імені М. П. Драгоманова (інститут педагогіки і психології).

Г) *Організація педагогічної практики з методики навчання української мови і літературного читання у вищій школі – самостійна робота.*

2. Принципи навчання української мови і літературного читання: загальна характеристика. Загальнодидактичні і лінгводидактичні принципи навчання.

3. Методи і прийоми навчання української мови і літературного читання у вищій школі. Проблема класифікації методів навчання. Дидактичні вимоги до вибору методів навчання.

4. Дидактичні засоби навчання методики української мови і літературного читання: слово викладача; підручники, посібники, дидактичні матеріали; технічні засоби.

Використання нових інформаційних технологій: для пошуку інформації в мережі Інтернет; для організації діалогу в мережі (використання електронної пошти, участь в Інтернет-конференціях, Інтернет-семінарах); для створення тематичних web-сторінок і web-квестів.

5. Методика оцінювання навчальних досягнень студентів з курсів "Методика навчання української мови в початковій школі" та "Методика навчання літературного читання".

Змістовий модуль № 2

Основні поняття: Державний стандарт початкової загальної освіти (освітня галузь "Мови та літератури"), компетентність, компетенція, професійна компетенція, мовнокомунікативна компетенція викладача методики навчання української мови та літературного читання у вищих педагогічних навчальних закладах II-IV рівнів акредитації, компетентнісний підхід у навчанні української мови, компетентнісний підхід у навчанні літературного читання.

Лекція № 3

Тема. Формування готовності магістрів до викладання розділу "Методика навчання грамоти" навчальної дисципліни "Методика навчання української мови в початковій школі".

План

1. Становлення методики навчання грамоти: історичний аспект – *самостійна робота.*
2. Компетентнісний підхід у навчанні грамоти першокласників.
3. Вивчення проблем викладання навчальних предметів "Навчання грамоти (читання)" та "Навчання грамоти (письмо)" у науково-педагогічній фаховій літературі.
4. З історії творення підручників з навчання грамоти. Аналіз "Букварів" та "Прописів" для 1 класу різних авторів – *самостійна робота.*
5. Особливості методики проведення лекцій з методики навчання української мови в початковій школі (розділ "Методика навчання грамоти").
6. Практичні, семінарські та лабораторні заняття з методики навчання української мови в початковій школі (розділ "Методика навчання грамоти"): підготовка і методика проведення.

Лекція № 4

Тема. Формування методичної компетентності студентів до викладання розділів "Методика вивчення мовної теорії" та "Методика

**розвитку усного та писемного зв'язного мовлення" навчальної дисципліни
"Методика навчання української мови в початковій школі"**

План

1. Історико-критичний огляд основних напрямків розвитку методики навчання української мови в початковій школі – *самостійна робота*.

2. Реалізація компетентісного підходу в навчанні української мови у світлі Державного стандарту початкової загальної освіти.

3. Вивчення проблем викладання навчальних предметів "Українська мова" в 2-4 класах у науково-педагогічній фаховій літературі. Аналіз підручників "Українська мова" та "Рідна мова" для учнів 2-4 класів різних авторів. Текстоцентризм у лінгводидактиці. Дискурс як найвища структурна одиниця комунікації.

4. Лекційне заняття з методики навчання української мови в початковій школі (розділи: "Методика вивчення мовної теорії" та "Методика розвитку усного та писемного зв'язного мовлення"), методика їх підготовки і проведення.

5. Підготовка і методика проведення практичних, семінарських та лабораторних занять з методики навчання української мови в початковій школі (розділи: "Методика вивчення мовної теорії" та "Методика розвитку усного та писемного зв'язного мовлення").

Лекція № 5

**Тема. Підготовка магістрантів до викладання навчальної дисципліни
"Методика літературного читання".**

План

1. Відомості з історії становлення методики літературного читання – *самостійна робота*.

2. Сучасні характеристики літературознавчої компетентності вчителя початкових класів. Компетентнісна спрямованість нових навчальних програм з літературного читання для початкової школи.

3. Вивчення проблем викладання навчального предмета "Літературне читання" в 2-4 класах у науково-педагогічній фаховій літературі. Аналіз підручників "Літературне читання" для учнів 2-4 класів різних авторів.

4. Методика проведення лекцій, практичних, семінарських та лабораторних занять з методики літературного читання в початковій школі.

14. Рекомендована література

Базова

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України / А. М. Алексюк. – К.: Либідь, 1998. – 557 с.

2. Алексюк А.М. Загальні методи навчання в школі: 2-е вид., переробл. і доповн. – К.: Рад. шк. 1981. – 206 с.

3. Амонашвілі Ш. О. Істина школи. – Хмельницький: Подільський культурно-просвітительський центр ім. М. К. Реріха, 2007. – 74 с.

4. Амонашвілі Ш. О. Поспішайте, діти, будемо вчитися літати! – Хмельницький: Всеукраїнська культурно-освітня асоціація Гуманної Педагогіки, 2010. – 52 с.

5. Амонашвілі Ш. О. та ін. Маніфест гуманної педагогіки. – Хмельницький: Всеукраїнська культурно-освітня асоціація Гуманної Педагогіки, 2011. – 64 с.

6. Артемова Л. В. Педагогіка і методика вищої школи: навчально-методичний посібник для викладачів, аспірантів, студентів магістратури / Л. В. Артемова. – К.: Кондор, 2008. – 272 с.

7. Бабич Н. Д. Лінгво-психологічні основи навчання і вивчення мови. – Чернівці: Рута, 2000.

8. Бабич Н. Д. Основи культури мовлення. – Львів: Світ, 1990. – 232 с.

9. Бадер В. І. Розвиток усного і писемного мовлення молодших школярів. – К.: АПН, 2000.
10. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2004.
11. Біляєв О. М. Методика мови як наука / О. М. Біляєв // Дивослово. – 2002. – № 11. – С. 20 – 50.
12. Біляєв О.М. Лінгводидактичні основи сучасного уроку української мови в середній школі // Автореф. дис. ... докт. пед. наук: 13. 00. 02. – К., 1985. – 48 с.
13. Біляєв О.М. Проблема методів у навчанні мови / О. М. Біляєв // Укр. мова і літ. в шк., 1980. - № 10. – С. 57-62.
14. Біляєв О.М. Сучасний урок української мови / О. М. Біляєв // . – К.: Рад. шк. – 1981. – С. 4.
15. Богуш А. М. Методика розвитку рідної мови. – К.: Вища школа, 1995.
16. Богуш А. М. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років: монографія. – К.: Видавничий дім "Слово", 2010. – 374 с.
17. Бондар В. І. Теорія і технологія управління процесом навчання в школі. – К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2000.
18. Бондар В. І. Філософія стандартизації змісту професійної освіти вчителя початкової школи в умовах двоциклової підготовки у ВНЗ // Початкова школа. – 2012. – № 12. – С. 2- 4.
19. Варзацька Л.О. Навчання мови та мовлення на основі тексту. – К.: Рад. шк., 1986.
20. Варзацька Л.О., Шевченко Л.М. Методика розвитку зв'язного мовлення школярів: методичні рекомендації. – К.: Рад. шк., 1992.
21. Васильківська Н. А. Тестові завдання з методики викладання української мови: навч. посібн. / Н. А. Васильківська. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2006. – 88 с.

22. Вашуленко М. С. Буквар: підруч. для 1 кл. загальноосвіт. навч. закл. / М. С. Вашуленко, О. В. Вашуленко. – К.: Видавничий дім "Освіта", 2012. – 152 с.

23. Вашуленко М. С., Вашуленко О. В. Післябуквар: навч. посіб. для 1 кл. / М. С. Вашуленко, О. В. Вашуленко. – К.: Видавничий дім "Освіта", 2012. – 112 с.

24. Вашуленко М. С., Вашуленко О. В. Супутник букваря: навч. посіб. для 1 кл. / М. С. Вашуленко, О. В. Вашуленко. – К.: Видавничий дім "Освіта", 2012. – 96 с.

25. Вашуленко М. С. Навчання грамоти в 1 кл.: посібник для вчителя / М. С. Вашуленко. – К.: Видавничий дім "Освіта", 2012. – 224 с.

26. Вашуленко М., Прищепка О., Вашуленко О. Навчально-методичне забезпечення процесу навчання грамоти першокласників за новою навчальною програмою // Початкова школа. – 2012. – № 9. – С. 29-34; № 10. – С. 16-20.

27. Вашуленко М.С. Теорія і практика навчання української мови в чотирирічній початковій школі: Автореф. дис. ... докт. пед. наук: 13. 00. 02. – К.: Рад. шк., 1992. – 59 с.

28. Вашуленко М.С. Українська мова і мовлення в початковій школі: навч. - метод. посібник / М. С. Вашуленко. – К.: Освіта, 2006. – 268 с.

29. Вашуленко О. В. Емоційно-ціннісна складова у структурі читацької компетентності молодшого школяра // Початкова школа. – 2013. – № 1. – С. 13-17.

30. Вашуленко О. В. Зошит для письма № 1 : навч. посіб. для 1 кл. загальноосвіт. навч. закл. / О. В. Вашуленко, О. Ю. Прищепка. – К.: Видавничий дім "Освіта", 2012.

31. Вашуленко О. В. Зошит для письма № 2: навч. посіб. для 1 кл. загальноосвіт. навч. закл. / О. В. Вашуленко, О. Ю. Прищепка. – К.: Видавничий дім "Освіта", 2012.

32. Вашуленко О. В. Мовленнєва складова у структурі читацької компетентності молодшого школяра // Початкова школа. – 2011. – № 12. – С. 16-21.
33. Ващенко Г. Загальні методи навчання: підручник для педвузів. – Х.: Держвидав України, 1929. – 230 с.
34. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи / С. С. Вітвицька. – К.: Центр навчальної літератури, 2011. – 384 с.
35. Володько В. М. Індивідуалізація навчання студентів / В. М. Володько, М. М. Солдатенко // Педагогіка і психологія. – 1994. – № 3. – С. 95 – 107.
36. Володько В. М. Педагогічна система навчання: Теорія, практика, перспективи: посібник для викладача / В. М. Володько. – К.: Педагогічна преса, 2000. – 148 с.
37. Волосова О. Культурно-освітня ситуація в країні й викладання української мови у вищій школі / О. Волосова // Українська мова та література в школі. – 2005. – № 6. – С. 36 – 39.
38. Гац Н. А. Ознайомлення молодших школярів із засобами зв'язності тексту: навчально-методичний посібник. – Тернопіль: Горлиця, 1995.
39. Гац Н. А. Формування у молодших школярів умінь використовувати засоби зв'язності тексту (на матеріалі вивчення частин мови): автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13. 00. 02. – К., 1993. – 24 с.
40. Голуб Н. Б. Збагачення мовлення учнів 5-7 класів власне українською лексикою: Автореф. дис. ... канд. пед. наук. – К., 1997. – 24 с.
41. Горошкіна О. М. Особливості методики навчання української мови в старших класах гімназії: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13. 00. 02 – К., 1997. – 20 с.
42. Грибіниченко Т.О. та ін. Збірник диктантів з української мови для початкових класів / Т.О.Грибіниченко, Г.О.Козачук, Т.О.Чорноус. – К.: Либідь, 2000.

43. Григоренко Л. Самостійна робота як фактор підвищення ефективності підготовки майбутніх педагогів до професійної діяльності / Л. Григоренко // Рідна мова. – 2005. – № 8. – С. 22 – 24.

44. Гудзик И. Ф. Компетентностно-ориентированное обучение русскому языку в начальных классах (в школах с украинским языком обучения) / И. Ф. Гудзик. – Чернівці: Букрек, 2007. – 496 с.

45. Гудзик І.П. Аудіювання українською мовою: посібник. – К.: Педагогічна думка, 2003.

46. Гудзик І.П. Розвиток комунікативної компетенції на уроках читання // Початкова школа. – 2004. – № 11 – С.25-29.

47. Державна національна програма “Освіта” (“Україна ХХІ ст.”). – К.: Райдуга, 1994. – 43 с.

48. Державний стандарт початкової загальної освіти // Початкова школа. – 2011. – № 7. – С.1-20.

49. Деркач Н.І., Чечель Н.В. Ефективні прийоми роботи над звуком і буквою в період навчання грамоти // Реформування освіти і школи: сутність, проблеми, перспективи. – Рівне: Теніс, 1997.

50. Дичківська І. М. М. Монтессорі: теорія і технологія. – К.: Видавничий дім "Слово", 2009. – 304 с.

51. Дороз В. Ф. Методика викладання української мови у вищій школі: Електронний пос. / В. Ф. Дороз. – К. : Центр навчальної літератури, 2009. – 176 с.

52. Захарійчук М. Д. Буквар: підруч. для 1 кл. загальноосвіт. навч. закл. / М. Д. Захарійчук, В.О. Науменко. – К.: Грамота, 2012. – 176 с.: іл.

53. Землянська Н. Педагогічні ідеї В. О. Сухомлинського в процесі підготовки майбутніх педагогів // Початкова школа. – 2012. – № 9. – С.13-15.

54. Зміст, дидактичні структури та методичне забезпечення уроків у початкових класах (психологічні та педагогічні аспекти): навчально-методичний

посібник для студентів педагогічного факультету, керівництво до педагогічної практики / Коваль Г.П., Павелків Г.В, Деркач Н.І. та ін. – Рівне, 2003.

55. Положенцева О. Комп'ютерна підтримка уроків у початковій школі // Початкова школа. – 2011. – №10. – С.30-33.

56. Каліграфія з методикою навчання в початковій школі: програма нормативної навчальної дисципліни підготовки бакалаврів (галузь знань – 0101 Початкова освіта, напрям підготовки – "Педагогічна освіта", спеціальність – 6.010102 Початкова освіта) / М. Чабайовська. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. – 27 с.

57. Каліграфія з методикою навчання в початковій школі: робоча програма навчальної дисципліни підготовки бакалаврів (галузь знань – 0101 Початкова освіта, напрям підготовки – "Педагогічна освіта", спеціальність – 6.010102 Початкова освіта) / М. Чабайовська. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. – 53 с.

58. Каліш В.А. Функціонально-комунікативний підхід до слова у мовній освіті вчителя початкових класів: Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13. 00. 02. – К., 1995. – 24 с.

59. Каніщенко А. П. Буквар: підручник для першокласників. – К.: Навчальна книга – Богдан, 2011.

60. Каніщенко А. П. Вчимо дітей писати твори: навч.-метод.посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2009.

61. Каніщенко А. П. Київський Букварик. – К.: «Сім кольорів», 2012.

62. Каніщенко А. П. Навчаємо дітей образного зв'язного мовлення. – Т.: Навчальна книга – Богдан, 2012.

63. Каніщенко А. П. Опорні групи лексики для розвитку зв'язного мовлення: дидактичний матеріал. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008.

64. Каніщенко А. П. Подільський Букварик. – К.: «Сім кольорів», 2012.

65. Каніщенко А. П. Поліський Букварик. – К.: «Сім кольорів», 2012.

66. Каніщенко А. П. Робота над текстом у початкових класах: навч.-метод. посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2009.

67. Каніщенко А. П. Розвиток зв'язного мовлення першокласників: Методичні рекомендації для учнів педучилищ та студентів педінститутів. – К. : МНО України, 1991.

68. Каніщенко А. П. Розвиток зв'язного мовлення, фонетичного слуху та активного словника першокласників. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2009.

69. Каніщенко А. П. У світі чарівного і загадкового. Хрестоматія для позакласного читання. 1-4 кл. – Т.: Навчальна книга – Богдан, 2012.

70. Каніщенко А. П. Уроки навчання грамоти за букварем: посібник для вчителя. – К.: Промінь, 2007.

71. Каніщенко А. П. Уроки розвитку зв'язного мовлення у початковій школі. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2009.

72. Каніщенко А. П., Дорош Г.О. Вивчення прислівника у початкових та середніх класах: навч. - метод. посібник. – К.: Промінь, 2010.

73. Каніщенко А. П., Розвиток зв'язного мовлення першокласників: методичні рекомендації для студентів та вчителів. – К.: МОН України, 1991.

74. Каніщенко А. П., Семеренко Г.В., Ткачук Г.О. Розвиток пізнавальної активності молодших школярів у роботі над іменником: навч.-метод. посібник. – К.: Промінь, 2010.

75. Каніщенко А. П., Ткачук Г.О. Збагачення активного словника учнів 2-4 класів у роботі над прикметником: навч.-метод. посібник. – К.: Промінь, 2010.

76. Каніщенко А. П., Ткачук Г.О. Зошит для письма. – К.: Промінь, 2007. – 79 с.

77. Каніщенко А. П., Ткачук Г.О. та ін. Інтегрований курс. Українська мова з методикою навчання в початкових класах: підручник. – К.: Промінь, 2008.

78. Каніщенко А. П., Ткачук Г.О., Дорош Г.О. Казковий водограй. Читанка для першокласників. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2009.

79. Каніщенко А. П., Ткачук Г.О., Дорош Г.О. Розвиток пізнавальної активності молодших школярів у роботі над вивченням дієслова: навч.-метод. посібник. – К.: Промінь, 2010.

80. Каніщенко А. П., Чабайовська М. І. Методика роботи над словом: навчально-методичний посібник / А. П. Каніщенко, М. І. Чабайовська. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. – 168 с.

81. Караман С.О. Лінгводидактичні основи поглибленого вивчення української мови: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13. 00. 02. – К., 1992. – 179 с.

82. Карнаух П. Цікавинки на уроках навчання грамоти. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2002.

83. Кидисюк Н. Орієнтовні контрольні диктанти. Розвиток зв'язного мовлення (перекази) // Початкова школа. – 2007. – № 11. – С.12-15.

84. Кирей І.Ф., Трунова В.А. Методика викладання каліграфії в початковій школі: навчальний посібник. – К.: Рад. шк., 1994.

85. Коваль Г. Звуко-буквений аналіз на уроках української мови в початкових класах. Спецкурс з методики викладання української мови: навчально-методичний посібник для студентів педагогічного факультету. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2003.

86. Коваль Г. П. Методика викладання української мови: навчальний посібник для студентів педуніверситетів, гуманітарних університетів, педагогічних коледжів / Г. П. Коваль, Н. І. Деркач, М. М. Наумчук. – Тернопіль: Астон, 2008.

87. Коваль Г. Урок читання у початкових класах. Спецкурс з методики викладання української мови: навчально-методичний посібник для студентів педагогічного факультету. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2003.

88. Коваль Г.П., Деркач Н.І. та ін. Методика викладання української мови: наук.-метод. посібник. – Рівне, 2002.

89. Коваль Г.П., Деркач Н.І., Пасічник Я.А., Захарчук З.О. та ін. Дидактичні структури уроків, їх зміст та методичне забезпечення в початкових класах. Сучасні вимоги до уроків. – Рівне, 1997.

90. Кодлюк Я. П. Теорія і практика підручникотворення в початковій освіті: підручник для магістрантів та студентів педфакультетів. – К.: Інформаційно-аналітична агенція „Наш час”, 2006.

91. Кодлюк Я. П. Технологія аналізу підручника для початкової школи // Початкова школа. – 2015. – № 2. – С. 8-10.

92. Кодлюк Я. П., Одинцова Г.С. Сто двадцять розповідей про письменників: довідник для вчителя початкових класів. – К.: Наш час, 2006.

93. Кожуховська Л.П. Збагачення мовлення учнів 5-7 класів українською фразеологією: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13. 00. 02. – К., 1999. – 16 с.

94. Коментар до “Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах”/ У кн. Болубаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти. – К.: ВВП “Компас”, 1997. – С. 4-22.

95. Коробко С. Л., Коробко О. І. Робота психолога з молодшими школярами: методичний посібник / С. Л. Коробко, О. І. Коробко . – К.: Літера ЛТД, 2006. – 416 с.

96. Корсак К. Традиційні уроки та лекції: сучасний стан і перспективи / К. Корсак, Т. Зінченко // Вища освіта України. – 2002. – № 3. – С. 75 – 80.

97. Кравчук Д. М. Писемне мовлення учнів 1–3 класів: посібник для вчителів. – К.: Рад. шк., 1984.

98. Кретьова О.І. Функція культури професійного мовлення майбутніх учителів на основі системного підходу: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13. 00. 02. – Кіровоград, 1998. – 20 с.

99. Кривонос І.Ф. Становлення новаторського педагогічного досвіду // Вища педагогічна освіта. – К., 1994. – Вип. 17.

100. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з окремих предметів у системі початкової загальної освіти // Початкова школа. – 2014. – № 4. – С.1-29.
101. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник / А. І. Кузьмінський. – К.: Знання, 2011. – 486 с.
102. Курач Л.І. Психолого-педагогічні передумови формування у школярів умінь використовувати засоби міжфразового зв'язку у тексті // Актуальні проблеми розбудови національної освіти: збірник науково-методичних праць. – Херсон, 1997.
103. Куцевол О. Особливості творчої методичної діяльності вчителя літератури / О. Куцевол // Дивослово. – 2006. – № 12. – С. 17 – 22.
104. Лабащук М.С. Психологія мовленнєвої діяльності. – Тернопіль: ТДП, 1995.
105. Левченко Т.Г., Васильова Л.А. Цікаві вправи: посібник для вчителів поч. класів. – К.: Спалах ЛТД, 1997.
106. Лобода Т. М. Самостійна робота студентів педагогічного коледжу як засіб активізації творчої пізнавальної діяльності у процесі вивчення української мови / Т. М. Лобода // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 2. – С. 90 – 95.
107. Львов М.Р. Методика преподавания русского языка в начальных классах. – 4-е изд., стер. – М.: Издательский центр «Академия», 2008 . – 464с.
108. Львов М.Р. Методика развития речи младших школьников: пособие для учителей. – М.: Просвещение, 1985.
109. Львов М.Р., Рамзаева Т.Г., Светловская Н.Н. Методика обучения русскому языку в начальных классах: учеб. пособие для студентов педагогических институтов. – М.: Просвещение, 1987.
110. Малишко М. В. Монтессорі – ключ до світу. – Тернопіль: Мальва – ОСО, 1998. – 47 с.
111. Манько М. Підготовка ліворуких дітей до оволодіння графічною навичкою письма // Початкова школа. – 2004. – №1. – С. 21-24.

112. Маркова П. Гігієна зору під час читання і письма // Початкова школа. – 1998. – № 8. – С. 43.
113. Мартиненко В. Оновлення змісту літературного читання у контексті компетентнісного підходу // Початкова школа. – 2012. – № 10. – С. 20-25.
114. Мацько Л.І. Українська мова: Формування національної свідомості // Педагогіка і психологія. – 1996. - № 1. – С. 67-71.
115. Мельничайко В.Я., Пентилюк М.І., Рожило Л.П. Удосконалення змісту і методів навчання української мови: навчально-методичний посібник. – К.: Рад. шк., 1982.
116. Мельничайко О.І. Рідна мова. Творчі роботи на основі неповного тексту. 4–6 класи: посібник для вчителя і учня. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000.
117. Мельничайко О.І. Рідна мова. Комунікативні вправи: навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004.
118. Мельничайко О.І. Українська мова. Вивчення елементів синтаксису в початкових класах: методичний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006.
119. Методика вивчення української мови в школі: посібник для вчителів (О.М.Біляєв, В.Я.Мельничайко, М.І.Пентилюк та ін.). – К.: Рад. шк., 1987.
120. Методика викладання української мови / за редакцією Дорошенка С. І. – К.: Вища школа, 1992. – 398 с.
121. Методика викладання української мови : програма навчального курсу (за вимогами кредитно-модульної системи) / Розробники: Н. А. Васильківська, М. С. Вашуленко, О. Я. Савченко. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2008. – 48 с.
122. Методика викладання української мови: навчально-методичний посібник / Коваль Г.П., Деркач Н.І., Захарчук З.О., Іванова Л.І. – Рівне: 2002.

123. Методика навчання рідної мови в середніх навчальних закладах: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. М. І. Пентилюк. – К.: Ленвіт, 2000. – 264с.

124. Методика навчання української мови в початковій школі. Методика навчання літературного читання: програма нормативної навчальної дисципліни підготовки бакалаврів (галузь знань – 0101 Початкова освіта, напрям підготовки – "Педагогічна освіта", спеціальність – 6.010102 Початкова освіта) / А. П. Каніщенко, М. І. Чабайовська. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. – 62 с.

125. Методика навчання української мови в початковій школі. Методика навчання літературного читання: робоча програма навчальної дисципліни підготовки бакалаврів (галузь знань – 0101 Початкова освіта, напрям підготовки – "Педагогічна освіта", спеціальність – 6.010102 Початкова освіта) / А. П. Каніщенко, М. І. Чабайовська. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. – 123 с.

126. Методика навчання української мови: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / за наук. ред. М. С. Вашуленка. – К.: Літера ЛТД, 2011. – 364с.

127. Миколайчук М.В., Цимбалюк Л.І. Нетрадиційні методики навчання читання. – Рівне: ТОВ фірма "Юлат", 1998.

128. Митник О. Я. Розвиток професійної компетентності сучасного вчителя: реалії і перспективи / О. Я. Митник // Початкова школа. – 2009. – № 11. – С. 35-37.

129. Мовчун А.І., Харсіка Л. Найкраще (позакласне читання для учнів 2,3 класів). – К.: АВДІ, 2009; АВДІ, 2011.

130. Мороз О. Г. Підготовка майбутнього вчителя: зміст та організація : Навчальний посібник / О. Г. Мороз, В. О. Сластьонін, Н. І. Філіпенко. – К., 1997. – 168 с.

131. Навчальні програми для загальноосвітніх навч. закл. із навчанням українською мовою. 1-4 класи. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2012. – 392 с.
132. Нагаєв В. М. Оцінювання навчальної діяльності студентів за модульно-кредитною технологією навчання / В. М. Нагаєв // Педагогіка і психологія. – 2000. – № 3. – С. 84 – 88.
133. Наумчук М.М. Сучасний урок української мови в початковій школі. (Методика і технологія навчання). – Тернопіль: Астон, 2005. – 352 с.
134. Наумчук М.М., Лушпинська Л.П. Словник-довідник основних термінів і понять з методики української мови. – Тернопіль: Астон, 2003.
135. Національна доктрина розвитку освіти в Україні у XXI ст. // Держава і освіта. – № 29. – 18 липня 2001 р. – С. 4 – 6.
136. Неживий О.І., Ужченко В.Д. Дидактичний матеріал з народознавства на уроках української мови. – К.: Освіта, 1995. – 287 с.
137. Одинцова Г.С., Кодлюк Я.П. Цікаве мовознавство для молодших школярів: посібник для вчителя початкових класів. – К.: Наш час, 2006.
138. Олійник Г.А. Формування навичок виразного читання в 1 класі. – Тернопіль: Астон, 2001.
139. Омельченко Н. М., Чабайовська М.І. Самостійні та контрольні роботи з української мови для третього класу: варіант 1 / Н. М. Омельченко, М. І. Чабайовська. – С.: ТОВ НВП "Росток А. В. Т.", 2012. – 60 с.; варіант 2. – 60 с.
140. Омельченко Н. М., Чабайовська М.І. Самостійні та контрольні роботи з української мови для четвертого класу: варіант 1 / Н.М.Омельченко, М. І. Чабайовська. – С.: ТОВ НВП "Росток А. В. Т.", 2012. – 60 с.; варіант 2. – 60 с.
141. Освітньо-професійна програма підготовки магістрів початкової освіти. – К., 2014.
142. «Основні технічні характеристики форм рукописних букв українського та російського алфавітів для використання в загальноосвітніх навчальних закладах України», затверджено рішенням колегії МОН України

(протокол № 8/2-29 від 18.07.2003 р.) // Початкова школа. – 2004. – № 1. – С. 12-15.

143. Палихата Е. Я. Методика навчання українського діалогічного мовлення учнів основної школи. – Тернопіль: ТДПУ, 2002.

144. Пентилюк М. Уроки розвитку зв'язного мовлення чи комунікативних умінь і навичок? / М. Пентилюк // Дивослово. – 2010. – № 3. – С.2-5.

145. Пентилюк М.І. Основні аспекти навчання рідної мови // Поч. шк. – 1997. – № 4. – С. 10-12.

146. Плиско К.М. Принципи, методи і форми навчання української мови. – Харків: Основа. – 1995. – С. 3-4.

147. Плиско К.С. Лінгводидактичні основи організації навчання української мови в загальноосвітній школі: автореф. дис. ... докт. пед. наук: 13.00.02. – К., 1997. – 51 с.

148. Подоляк Л. Г., Юрченко В. І. Психологія вищої школи. – К., 2000. – 313 с.

149. Подоляк Л. Г., Юрченко В. І. Психологія вищої школи: практикум. – К., 2008. – 333 с.

150. Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах / Зб. законодавчих та нормативних актів про освіту. – Вип. 1. – К., 1994. – С. 114 – 121.

151. Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах / У кн. Болюбаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти. – 12: ВВП “Компас”, 1997. – С. 43-62.

152. Пономарьова К.І. Компетентнісний підхід до перевірки усних видів мовленнєвої діяльності молодших школярів // Початкова школа. – 2009. – № 12. – С.6-14.

153. Пономарьова К.І. Компетентнісний підхід у навчанні грамоти першокласників // Початкова школа. – 2012. – № 9. – С.35-40.

154. Пономарьова К.І. Реалізація компетентнісного підходу в навчанні молодших школярів української мови // Початкова школа. – 2010. – № 12. – С. 49-52.

155. Пономарьова К.І. Розвиток зв'язного мовлення молодших школярів. Уроки розвитку мовлення в 1-4 класах. – К.: КІМО, 2006.

156. Потапова Т.А. Практикум з виразного читання / Т.А.Потапова, Н.М.Зоряка. – Вінниця: Вид-во Вінницького педуніверситету, 2003.

157. Походжай Н.Я., Шост Н.Б. Українська мова. Практичні завдання для контролю й оцінювання навчальних досягнень учнів. 3 клас: посібник для вчителя / Н.Я.Походжай, Н.Б. Шост. – Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2010. – 56 с.

158. Походжай Н.Я., Шост Н.Б. Українська мова. Практичні завдання для контролю й оцінювання навчальних досягнень учнів. 4 клас: посібник для вчителя / Н.Я.Походжай, Н.Б. Шост. – Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2010. – 56 с.

159. Походжай Н.Я., Шост Н.Б. Українська мова. Практичні завдання для контролю й оцінювання навчальних досягнень учнів. 2 клас: посібник для вчителя / Н.Я.Походжай, Н.Б. Шост. – Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2010. – 40 с.

160. Прищепа О. Ю. Взаємозв'язок графічної навички з орфографічною грамотністю // Початкова школа. – 1997. – № 8. – С.24-27.

161. Прищепа О.Ю. Навчання письма в 1 кл.: посібник для вчителя / О. Ю. Прищепа. – К.: Видавничий дім "Освіта", 2012. – 192 с.

162. Розвиток навички читання. Методичні рекомендації / Укладач І.П.Гудзик. – К.: Освіта, 1993.

163. Розвиток усного та писемного мовлення молодших школярів: методичні рекомендації / Упор. Смовська О.І. – К.: РНМК МО УРСР, 1987.

164. Романюк С. З. Практикум з методики навчання української мови: навчання грамоти: навчально-методичний посібник / С. З. Романюк, І. І. Піц. – Чернівці-Вижниця: Черемош, 2014. – 210 с.

165. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти: підручн. – К.: Грамота, 2012. – 504 с.
166. Савченко О. Я. Методика читання у початкових класах. – К. : Освіта, 2007. – 332 с.
167. Савченко О.Я. Сучасний урок у початкових класах: посібник для вчителя. — К.: Магістр - S, 1997.
168. Савченко О.Я. Читання. Навчання і виховання учнів 2 класу. – К.: Початкова школа, 2003. – С. 199–252.
169. Савченко О.Я. Читання. Навчання і виховання учнів 3 класу / О.Я.Савченко, А.І.Мовчун. – К.: Початкова школа, 2004. – С. 146–205.
170. Савченко О.Я. Читання. Навчання і виховання учнів 4 класу. – К.: Початкова школа, 2005.
171. Селевко Г. К. Энциклопедия образовательных технологий: В 2 т. Т. 1. – М.: НИИ школьных технологий, 2006. – 816 с.
172. Сидоренко Н. Використання інформаційно-комп'ютерних технологій на уроках читання (3клас) // Початкова школа. – 2012. – №11. – С. 19 – 22.
173. Симоненко Т. Формування національно-мовної особистості на уроках мови в 5 - 7 класах // Дивослово. – 2000. - № 1. – С. 39-40.
174. Скнар О. Модернізація форм і методів навчання студентів у контексті кредитно-модульної системи / О. Скнар // Вища школа. – 2006. – № 3. – С. 33 - 45.
175. Сметанський М. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів: проблеми, шляхи розв'язання / М. Сметанський // Вища школа. – 2004. – № 4. – С. 63 – 68.
176. Стельмахович М.П. Етнопедагогічні основи методики української мови // Укр. мова і літ. в шк. – 1993. - № 5 – 6 . – С. 21-23.
177. Сухомлинський В.О. Рідне слово // Вибрані твори: В 5-ти т. – К., 1977. – Т.3. – С. 201-202.

178. Сухомлинський В.О. Слово рідної мови // Укр. мова і літ. в шк. – 1989. – № 1.
179. Твір за картиною: методичні рекомендації / Н.Лесняк, О.Мельничайко. – Тернопіль: ОІПО, 1996.
180. Тихоша В. Навчання мови – комунікативну спрямованість // Дивослово. – 1996. - № 3. – С. 59-61.
181. Тичина І. І. Модульна система вивчення оцінки знань студентів / І. І. Тичина, Г. Т. Грищенко. – К.: УДПУ, 1994. – 162 с.
182. Токань Г. Самостійна робота студентів з методики викладання української літератури в школі / Г. Токань // Дивослово. – 2006. – № 12. – С. 23 – 26.
183. Уроки розвитку зв'язного мовлення в початкових класах: методичні рекомендації для вчителів початкових класів і студентів педагогічних навчальних закладів / Укл. А.П.Каніщенко, О.В.Ночвінова. – К.: ІСДО, 1995.
184. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. / М. М. Фіцула. – 2-е вид. доповн. – К. : Академвидав, 2010. – 456 с.
185. Хорошковська О. Н. Методика навчання української мови у початкових класах шкіл з російською мовою викладання: моногр. / О. Н. Хорошковська. – К.: Промінь, 2006. – 256 с.
186. Хорошковська О. Н. Формування умінь мовленнєвої діяльності (аудіювання й говоріння) в учнів початкових класів на уроках української мови як державної // Початкова школа. – 2012. – №11. – С. 12 – 16.
187. Цєпова І. В. Навчаємо письма ліворуких дітей. – Х.: Вид-во "Ранок", 2009. – 128с.
188. Чабайовська М. І. Єдині зразки каліграфічного письма букв українського алфавіту та цифр: навчально-методичний посібник. – Тернопіль: Мальва – ОСО, 2015. – 115 с.
189. Чабайовська М. І. Зошит з каліграфії : Ч. 1. – Тернопіль: Мальва – ОСО, 2015. – 56 с.

190. Чабайовська М. І. Зошит з каліграфії : Ч. 2. – Тернопіль: Мальва – ОСО, 2015. – 88 с.

191. Чабайовська М. І., Омельченко Н.М. Українська мова. Зошит для контрольних робіт. 2 клас. У двох варіантах: навч. посібн. для учнів / М.І.Чабайовська, Н. М. Омельченко. – Тернопіль: Астон, 2015. – 1 варіант – 33 с.; 2 варіант – 33 с.

192. Чабайовська М. І., Омельченко Н.М. Українська мова. Зошит для контрольних робіт. 3 клас. У двох варіантах: навч. посібн. для учнів / М.І.Чабайовська, Н. М. Омельченко. – Тернопіль: Астон, 2015. – 1 варіант – 34 с.; 2 варіант – 34 с.

193. Чабайовська М. І., Омельченко Н.М. Українська мова. Зошит для контрольних робіт. 4 клас. У двох варіантах: навч. посібн. для учнів / М.І.Чабайовська, Н. М. Омельченко. – Тернопіль: Астон, 2015. – 1 варіант – 52 с.; 2 варіант – 52 с.

194. Чабайовська М. І., Омельченко Н.М. Українська мова. Контрольні роботи з методичними рекомендаціями. 2 клас: метод. посібн. для вчителя / М.І.Чабайовська, Н. М. Омельченко. – Тернопіль: Астон, 2015. – 36 с.

195. Чабайовська М. І., Омельченко Н.М. Українська мова. Контрольні роботи з методичними рекомендаціями. 3 клас: метод. посібн. для вчителя / М.І.Чабайовська, Н. М. Омельченко. – Тернопіль: Астон, 2015. – 52 с.

196. Чабайовська М. І., Омельченко Н.М. Українська мова. Контрольні роботи з методичними рекомендаціями. 4 клас: метод. посібн. для вчителя / М.І.Чабайовська, Н. М. Омельченко. – Тернопіль: Астон, 2015. – 61 с.

197. Чабайовська М.І. Лінгводидактичні засади навчання української мови у педагогічному училищі: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13. 00. 02. – К., 2000. – 32 с.

198. Чабайовська М.І. Посібник нового покоління / М. І. Чабайовська // Рецензія: Методика навчання української мови в початковій школі // За ред.

М. С. Вашуленка. – К.: Літера ЛТД, 2010. – 364 с. – Початкова школа. – 2011. – № 7. – С. 60.

199. Чабайовська М.І. Зошит з каліграфії для лівшів: Ч.2. – Тернопіль: Мальва – ОСО, 2013. – 88 с.

200. Чабайовська М.І. Зошит з каліграфії для лівшів: Ч.1. – Тернопіль: Мальва – ОСО, 2013. – 56 с.

201. Чабайовська М.І. Компетентнісно орієнтований підхід до формування навичок каліграфічного письма / М.І.Чабайовська // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 17. Теорія і практика навчання та виховання. Вип. 13: Збірник наукових праць. – К.: Вид.-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – С. 208-213.

202. Чабайовська М.І. Лінгвістичний аналіз тексту як засіб піднесення культури мовлення майбутніх учителів початкової ланки освіти / М. І. Чабайовська // Шляхи піднесення культури мовлення: теорія і практика. – К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. – С. 432 – 450.

203. Чабайовська М.І. Лінгвістичний аналіз тексту як засіб піднесення культури мовлення майбутніх учителів початкової ланки освіти / М. І. Чабайовська // Шляхи піднесення культури мовлення: теорія і практика. – К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. – С. 432 - 450.

204. Чабайовська М.І. Мовний аналіз / М.І.Чабайовська // навч. - метод. посібник. – Тернопіль: Мальва – ОСО, 2010. – 124 с.

205. Чабайовська М.І. Орфографія (Тестові завдання для студентів педагогічного училища) / М. І. Чабайовська // Дивослово. – 1999. - № 4. – С. 18- 21.

206. Чабайовська М.І. Основні аспекти вивчення слова як мовної одиниці в початковій школі / А. П. Каніщенко, М. І. Чабайовська // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 17. Теорія і практика навчання та виховання. – Вип. 13: Збірник наукових праць. – К.: Вид.-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – С. 24-36.

207. Чабайовська М.І. Особистісно орієнтований підхід у навчанні молодших школярів української мови / М. І. Чабайовська, С. М. Шароварко // Початкова школа. – 2011. – №11. – С. 4 – 6; №12. – С. 4 – 7; 2012. – № 1. – С. 4 – 7.

208. Чабайовська М.І. Про українознавчу функцію змісту дисципліни "Каліграфія з методикою навчання в початковій школі" / М.І.Чабайовська // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 17. Теорія і практика навчання та виховання. Вип. 18: Збірник наукових праць. – К.: Вид.- во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – С.185-196.

209. Чабайовська М.І. Програмований контроль знань / М. І. Чабайовська // Дивослово. – 1998. - № 5. – С. 39-42.

210. Чабайовська М.І. Теоретичні та методичні засади навчання каліграфічного письма у ВПНЗ I-IV рівнів акредитації / М.І.Чабайовська // Початкова школа. – № 7. – 2010 р. – С. 54-57.

211. Чабайовська М.І. Формування культури мовлення в процесі виконання орфоепічного розбору у вищій та початковій школі / М.І.Чабайовська // Шляхи піднесення культури мовлення: теорія і практика. – К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. – С. 73 – 79.

212. Чавдаров С. Методика викладання української мови в початковій школі: підручник для педшкіл і посібник для вчителя початкової школи. – К.: Рад. шк., 1940. – 232 с.

213. Чуйко Г.А. Методика викладання української мови в початкових класах : підруч. для педучилищ / Г. А. Чуйко, М. А. Білецька, Г. Ф. Школьна. – К. : Вища школа, 1975. – 384 с.

Допоміжна

1. Абетка. Веселі літери-наклейки. – Львів: Євросвіт, 2007. – 36 с., іл.
2. Білецький А.О. Про мову і мовознавство. – К., 1996. – 222 с.
3. Блінова Г.Й., Мічуріна Т.В. Дидактичний матеріал для подолання вад письма в дітей: посібник для вчителя. – К.: Рад. шк., 1990.

4. Богуш А.М. Підготовка руки дитини до письма. – К.: Рад. шк., 1976.
5. Гнатюк І. С. Про зміни в українському правописі // Українська мова і література в школі. – 1991. – № 8. – С.4.
6. Гончаренко С. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997.
7. Дем'яненко Н.М. Загальнопедагогічна підготовка вчителя в Україні (XIX – перша третина XX ст.). – К.: УЗМН, 1998.
8. Дичківська І. М. Основи педагогічної інноватики. – Рівне: Зелент, 2001. – 222 с.
9. Донченко Т.К. Організація навчальної діяльності учнів на уроках рідної мови. – К.: Фондація ім. О.Ольжича. – 1995. – 263 с.
10. Дроб'язко П. Готуємо висококваліфікованих учителів початкових класів // Поч. шк. – 1999. – № 3. – С. 51-52.
11. Заїка А.М. Прописи з калькою для лівшів. Мій перший зошит. 1 клас. У 2 ч. – Х.: Веста: Вид - во „Ранок”, 2009.
12. Заїка А.М. Прописи: Мій перший зошит: У 2 ч. – Х.: Веста: Вид – во „Ранок”, 2007.
13. Закон України “Про вищу освіту”, 2014.
14. Закон України “Про освіту” . – К.: Генеза, 1996.
15. Кирей І. Ф., Зеленська В. Ф. Методичні рекомендації з викладання каліграфії. – К.: РНМК МО України, 1991. – 39 с.
16. Кирей І.Ф. Методика викладання каліграфії. – К.: Радянська школа, 1964.– 220 с.
17. Кирей І.Ф. Методика сприяння успішності каліграфічного письма // Початкова школа. – 1989. – № 11. – С.20-22.
18. Кирей І.Ф., Трунова В. А. Методика викладання каліграфії в початкових класах. – К., Вища школа, 1994. – 142 с.
19. Лопушинський І. П. Лінгвістичні основи методики роботи над художнім стилем мовлення у 5-7 класах середньої школи: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13. 00. 02. – К., 1996. – 24 с.

20. Майборода В.К. З історії становлення і розвитку педагогічної освіти на Україні (1928 – 1941 р.р.). – Поч. шк. – 1990. – № 12. – С. 34-35.
21. Матвієнко О. В. Стратегії розвитку середньої освіти в країнах Європейського Союзу: монографія. – К.: Ленвіт, 2005. – 381 с.
22. Мацько Л.І. Українська мова ХХ ст. // Дивослово. – 2000. – № 4. – С. 15-21.
23. Медвідь Л. Створення перших друкованих навчальних книг // Початкова школа. – 1998. – № 4. – С. 57-58.
24. Мельничайко В.Я. Лінгвістика тексту в шкільному курсі української мови. – К.: Рад. шк., 1986. – 164 с.
25. Німчук В.В. Про графіку та правопис як елементи етнічної культури: історія „г” // Мовознавство. – 1990. – № 6. – С.3-10.
26. Огієнко І. Історія українського друкарства / Упоряд., авт. передмови М.С. Тимошик. – К.: Наша культура і наука, 2007. – 536 с.
27. Огієнко І. Історія української літературної мови. – К., 1995.
28. Освітні технології / за ред. О.М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2004.
29. Паламар Л.М. Функціонально-комунікативний принцип формування мовної особистості: автореф. дис. ... докт. пед. наук: 13. 00. 02. – К., 1997. – 45 с.
30. Палійчук О. М. Методика навчання каліграфічного письма: навч. посібник. – Чернівці: Букрек, 2010. – 344 с.; іл.
31. Півторак Г.П. Походження українців, росіян, білорусів та їхніх мов. – К.: Вид. Центр „Академія”, 2001. – 150 с.
32. Прищепка К.С., Прищепка С. М. Я навчуся писати. Підготовка до школи. – К.: Початкова школа, 2004. – 64 с.
33. Прищепка О.Ю. Українська мова. Робочий зошит. 3 кл. / О. Ю. Прищепка, Г. К. Товмаш. – К.: КІМО, 2006. – 72 с.: іл.
34. Роговик Л. Шляхи індивідуалізації навчання через психомоторику // Початкова школа. – 1998. – № 3. – С. 7-10.

35. Романченко М. З. Максимкова абетка: Акростиhi. – Львів: Каменяр, 1988. – 32 с.
36. Русанівський В. М. Історія української літературної мови: підручник. – К.: АртЕк, 2002. – 424 с.
37. Сагач Г.М. Риторика як наука в системі професійної підготовки вчителя: Автореф. дис. ... докт. пед. наук: 13.00.01. – К., 1993. – 44 с.
38. Синиця І.О. Психологія писемної мови учнів 5–8 класів. – К.: Рад. шк., 1965.
39. Синиця І.О. Психологія усного мовлення. – К.: Рад. шк., 1974.
40. Степовик Дмитро. Українська християнська абетка. – К.: Грані-Т, 2007. – 80 с., іл.
41. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям / В. О. Сухомлинський. – К.: Радянська школа, 1973. – 288 с.
42. Сучасна українська мова: підручник / за ред. О. Д. Пономарева. – 4-те вид. – К.: Либідь, 2008. – С.31-36.
43. Федієнко В. В. Каліграфічні прописи: Зошит-шаблон з навчання правильного письма : У 3 ч. – Х. : ВД „Школа”, 2007.
44. Федієнко В. В. Прописи для першокласників: навчальний посібник: у 2 ч. – К. - Х. : В -Д „Школа”, 2007.
45. Чабайовська М. І. Зауваги до нормативного вживання прикметників у мовленні / М. І. Чабайовська // Українська мова і література в сучасній школі. – 2012. – № 7 - 8. – С. 28-33.
46. Чабайовська М. І. Каліграфія з методикою навчання в початковій школі // навчальна програма. – Початкова освіта: освітньо-професійний комплекс: галузь знань 0101 – педагогічна освіта, напрям підготовки 010102 – початкова освіта, освітньо-кваліфікаційний рівень – 6.010102 "Бакалавр педагогічної освіти": посібник / за ред. доктора педагогічних наук, професора В. І. Бондаря. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – С. 112-120.

47. Чабайовська М. І. Каліграфія з методикою навчання в початковій школі. – Електронний підручник, 2012 р.

48. Чабайовська М. І. Пишемо красиво / М. І. Чабайовська // Освіта. – № 7-8. – 3-10 лютого. – 2010 р.

49. Чабайовська М. І. Початкова – основа успішності / М. І. Чабайовська // Освіта. – № 43-44. – 3 - 10 жовтня 2012 р. – С. 8-9.

50. Чабайовська М. І. Свято української писемності та мови / М. І. Чабайовська // Освіта. – № 47- 48. – 24 - 1 грудня 2010 р.

51. Чабайовська М. І. Щоб рідне слово змалечку любили. До 175-річчя НПУ імені М.П. Драгоманова / М. І. Чабайовська // Освіта. – № 11-12. – 4-11 березня 2009 р.

52. Чубач Г. Абетка. – К.: Видавничий дім „Книжкова хата”, 2006. – 20 с.

53. Ющук І. П. Українська мова. – К.: Либідь, 2004. – 640 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт МОН України. – <http://www.mon.gov.ua/ua/>

2. Офіційний сайт журналу "Початкова школа". – <http://pochatkova-shkola.net/journal.htm>

3. Офіційний сайт газети "Освіта". – <http://tyzhnevnyk-osvita.net/>

4. Офіційний сайт газети "Освіта України". - <http://project.ukrinform.ua/company/2330/>